

МІНІСТЕРСТВО
ЕКОНОМІКИ
УКРАЇНИ

МОНІТОРИНГ ОСНОВНИХ ПОДІЙ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ

11/2024

- Виробництво
- Зовнішньоекономічна діяльність
- Ціни
- Міграція. Ринок праці

Департамент стратегічного планування
та макроекономічного прогнозування

www.me.gov.ua

ВСТУП. ЗАГАЛЬНА ПОТОЧНА СИТУАЦІЯ

У листопаді в умовах відновлення відключень електроенергії внаслідок атак на енергосистему з боку РФ, посилення інтенсивності бойових дій, в українській економіці спостерігалось уповільнення темпів зростання. Втім, незважаючи на всі складнощі, більшість галузей економіки зберігали позитивні результати виробничої діяльності, окрім сільського господарства через нижчу врожайність та постачання електроенергії – чергові масовані удари по об'єктах генерації та передачі електроенергії.

За оцінками Мінекономіки різноспрямована динаміка окремих видів економічної діяльності сформувала в цілому у листопаді дещо повільніше зростання ВВП – на рівні 0,9% («плюс»1,3% у жовтні 2024 року та «плюс»4,1 у листопаді 2023 року), а за підсумками 11 місяців зберігається зростання ВВП на рівні 3,6% [±0,5%] («плюс»5,3% за січень-листопад 2023 року).

Ключові чинники цьогорічного зростання:

- ✓ стабільна робота Українського морського коридору (нарощування обсягів експорту – і не лише продукції АПК, але й металургії та добувної галузі);
- ✓ значне бюджетне фінансування відновлення інфраструктури, підтримка на високому рівні попиту на будівельні послуги;
- ✓ дія програм з відновлення та розвитку бізнесу, які стали можливими завдяки міжнародній фінансовій допомозі, що підтримує відновлення переробної промисловості.

Вітчизняна економіка генерує також зростаючі надходження до держбюджету. З урахуванням міжнародної фінансової допомоги надходження до держбюджету за 11 місяців зросли на 10,6% до 2651 млрд грн (на 38,7% перевиконано від затвердженого ВРУ на звітний рік з урахуванням змін), без урахування міжнародної фінансової допомоги – на 16,2% до 2314,8 млрд грн завдяки збільшенню надходжень по податку на прибуток, акцизному податку з ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції), податку на міжнародну торгівлю та зовнішні операції, а також інших неподаткових надходжень. У листопаді за рахунок надходжень міжнародної фінансової допомоги доходи держбюджету зросли у 1,6 раза до 302,5 млрд гривень. Податкові надходження і далі зростали високими темпами – на 15,3%, що зумовило збільшення доходів держбюджету без урахування міжнародної фінансової допомоги на 25,7% до 240,7 млрд гривень. Видатки державного бюджету за 11 місяців збільшилися на 9,5% до 3779,5 млрд грн (на 1,1% перевиконано від затвердженого ВРУ на звітний рік з урахуванням змін) за рахунок капітальних видатків, інших поточних видатків, зокрема в частині витрат на заробітну плату та видатків на грошове забезпечення військовослужбовців. У листопаді видатки збільшилися на 27,3% до 429,1 млрд гривень. Загалом дефіцит держбюджету за 11 місяців 2024 року становив 1119,5 млрд грн або 28 млрд дол. США – 42,2% від загального обсягу доходів держбюджету (за 11 місяців 2023 року – 1046,6 млрд грн або 28,7 млрд дол. США – 43,7% від загального обсягу доходів держбюджету).

Упродовж листопада стан валютного ринку характеризувався зниженням загального чистого попиту на іноземну валюту з огляду на сезонне зростання валової пропозиції валюти на фоні стабільного попиту. Так, середньоденний чистий попит на іноземну валюту за безготівковими операціями клієнтів зменшився на 28%, а чистий попит за операціями через валютну позицію банків залишився майже на рівні жовтня. За цих умов Національний банк суттєво знизив чистий продаж валюти – від'ємне сальдо становило 2,7 млрд дол. США за місяць (порівняно з 3,4 млрд дол. США у жовтні). Менші обсяги інтервенцій Національного банку та значні обсяги надходжень від міжнародних партнерів (у листопаді на валютні рахунки Уряду в Національному банку надійшло майже 6,7 млрд дол. США) дали змогу наростити міжнародні резерви – за листопад збільшилися на 3,3 млрд дол. США або на 9,1% до 39,9 млрд дол. США, що є достатнім для забезпечення фінансування імпорту майбутнього періоду впродовж 5 місяців.

В цілому цінова динаміка лишається відносно невисокою як для країни, на території якої ведеться повномасштабна війна, – інфляція в листопаді становила 11,2% у річному обчисленні. Ключовими рушіями цін у поточному році, як і прогнозувалось, стали, по-перше, руйнівні чинники війни (інфляція витрат, спричинена удорожчанням електроенергії, високовартісною логістикою, суттєвими затратами на робочу силу), а, по-друге, – чинники пропозиції (менша пропозиція деяких продуктів харчування через вплив несприятливих цьогорічних погодних умов). У підсумку інфляція більш ніж удвічі перевищує ціль Національного банку (5%), що загалом є тимчасовим, зважаючи на поступове вичерпання впливу інфляційного агровчинника.

Отже, економіка продовжує адаптуватися до роботи в складних умовах воєнного часу, зберігаючи відносну макроекономічну стабільність і динаміку відновлювального зростання. Найбільшими проблемами, що й далі негативно впливають на економічні очікування і настрої були:

- ✓ поновлення відключень електроенергії через російські атаки на енергосистему та подальше зростання витрат на енергоресурси;
- ✓ брак кваліфікованих кадрів;
- ✓ дефіцит доступних кредитних ресурсів;
- ✓ невизначеність щодо подальшого перебігу бойових дій.

МІНІСТЕРСТВО
ЕКОНОМІКИ
УКРАЇНИ

РОЗДІЛ 1: ВИРОБНИЦТВО

1.1 ЗАГАЛЬНА СИТУАЦІЯ, ОКРЕМІ ГАЛУЗІ ЕКОНОМІКИ

У розрізі основних секторів за нашими оцінками у листопаді мали місце такі позитивні тенденції:

у транспорті

Зростання за рахунок стабільної роботи Українського морського коридору, що сприяло високому рівню залізничних перевезень та обробці вантажів у морських портах.

Довідково. За даними АМПУ в листопаді 2024 року порівняно з листопадом 2023 року вантажообіг у морських портах зріс на 41%.

у будівництві

Продовження збільшення обсягів будівельно-монтажних робіт завдяки бюджетним коштам, спрямованим на відновлення пошкодженої критичної інфраструктури, проведення капітальної реконструкції та ремонту доріг на аварійних ділянках.

у внутрішній торгівлі

Продовження відновлення роздрібної торгівлі завдяки відносно сталій роботі та достатній пропозиції товарів, а також налагодженню ланцюгів постачання.

у промисловості

Продовження зростання в умовах доступу до імпортової електроенергії та наявності альтернативних потужностей енергозабезпечення, незважаючи на збільшення витрат на енергію, високу вартість логістики, посилення конкуренції на традиційних ринках (у країнах Близького Сходу та Африки).

у сільському господарстві

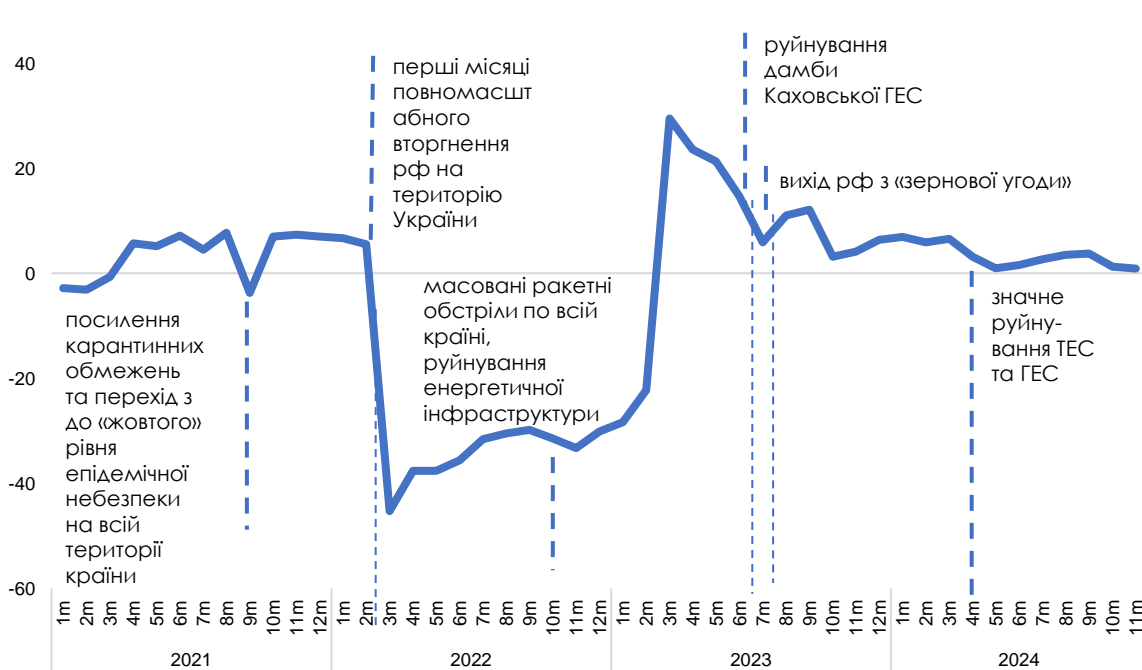
Скорочення обсягів виробництва, зокрема в рослинництві, через раннє закінчення збору врожаю деяких сільськогосподарських культур з меншою врожайністю. У тваринництві й далі зберігається позитивна динаміка за рахунок стабільного попиту на внутрішньому ринку та державної підтримки виробників.

1.2 ВАЛОВИЙ ВНУТРІШНІЙ ПРОДУКТ (ОЦІНКА МІНЕКОНОМІКИ)

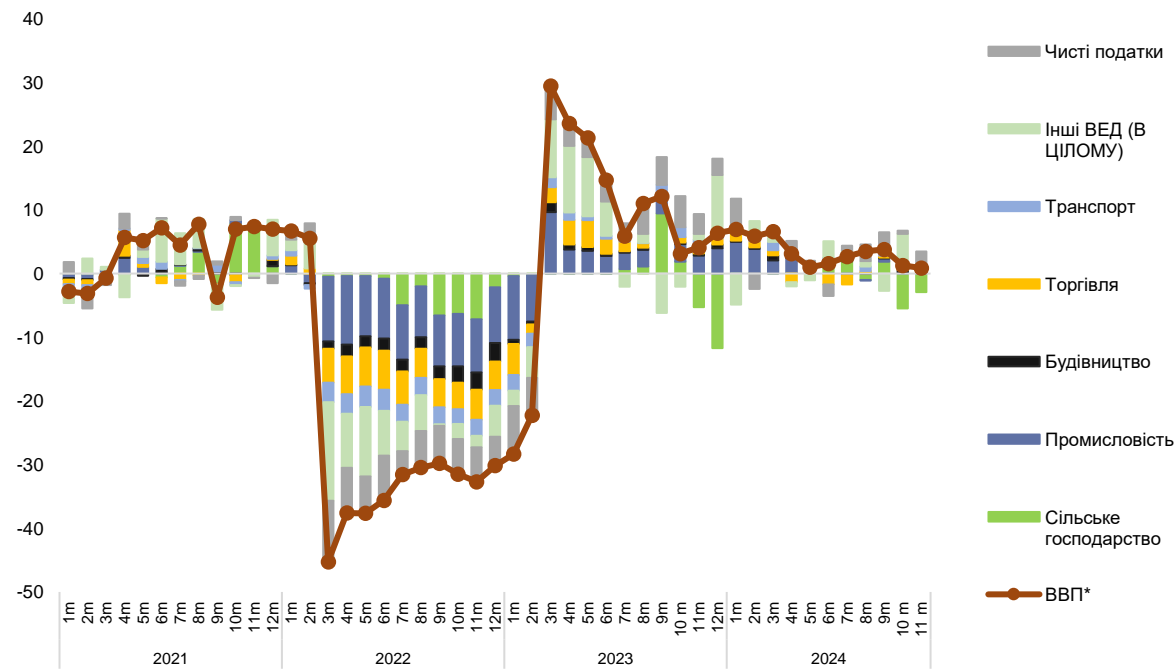
У листопаді 2024 року продовжилося зростання економіки України, навіть в умовах відновлення відключень електроенергії внаслідок атак на енергосистему з боку рф. Більшість галузей економіки зберігали позитивні результати, зокрема транспорт, будівництво та переробна промисловість. Аутсайдером листопада стало сільське господарство та постачання електроенергії.

Відповідно, за оцінками Мінекономіки, різноспрямована динаміка окремих видів економічної діяльності сформувала в цілому в листопаді дещо повільніше зростання ВВП – на рівні 0,9% («плюс» 1,3% у жовтні 2024 року та «плюс» 4,1% у жовтні 2023 року), а за підсумками 11 місяців має місце зростання ВВП на рівні 3,6% [±0,5%] («плюс» 5,3% за січень-листопад 2023 року).

**ВАЛОВИЙ ВНУТРІШНІЙ ПРОДУКТ УКРАЇНИ,
ПРИРІСТ (+) / ЗНИЖЕННЯ (-),
% ДО ВІДПОВІДНОГО МІСЯЦЯ ПОПЕРЕДНЬОГО РОКУ**

**ОЦІНКА ВНЕСКІВ ВДВ ОКРЕМИХ ВЕД (В.П.) У ДИНАМІКУ ВВП
(% ДО ВІДПОВІДНОГО МІСЯЦЯ ПОПЕРЕДНЬОГО РОКУ)**

Джерело: 2021-2023 роки — розрахункові дані Мінекономіки на базі статистичних даних Держстату;

2024 рік — оцінка Мінекономіки з використанням окремих даних Держстату та методів непрямого розрахунку.

* - уточнено з урахуванням оприлюднення Держстатом попередньої оцінки ВВП та статистичної інформації по видам економічної діяльності за 3 квартал 2024 року

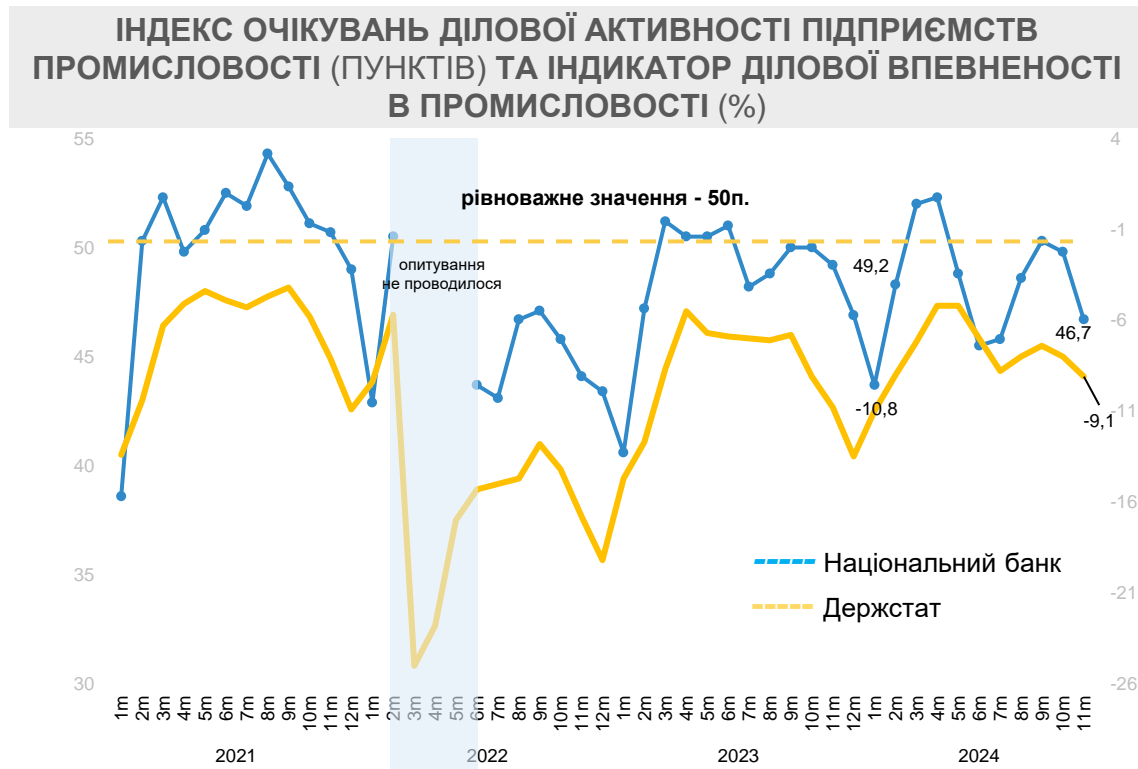
1.3 ПРОМИСЛОВІСТЬ

У промисловості в листопаді 2024 року підприємства зберігали виробничу активність за рахунок:

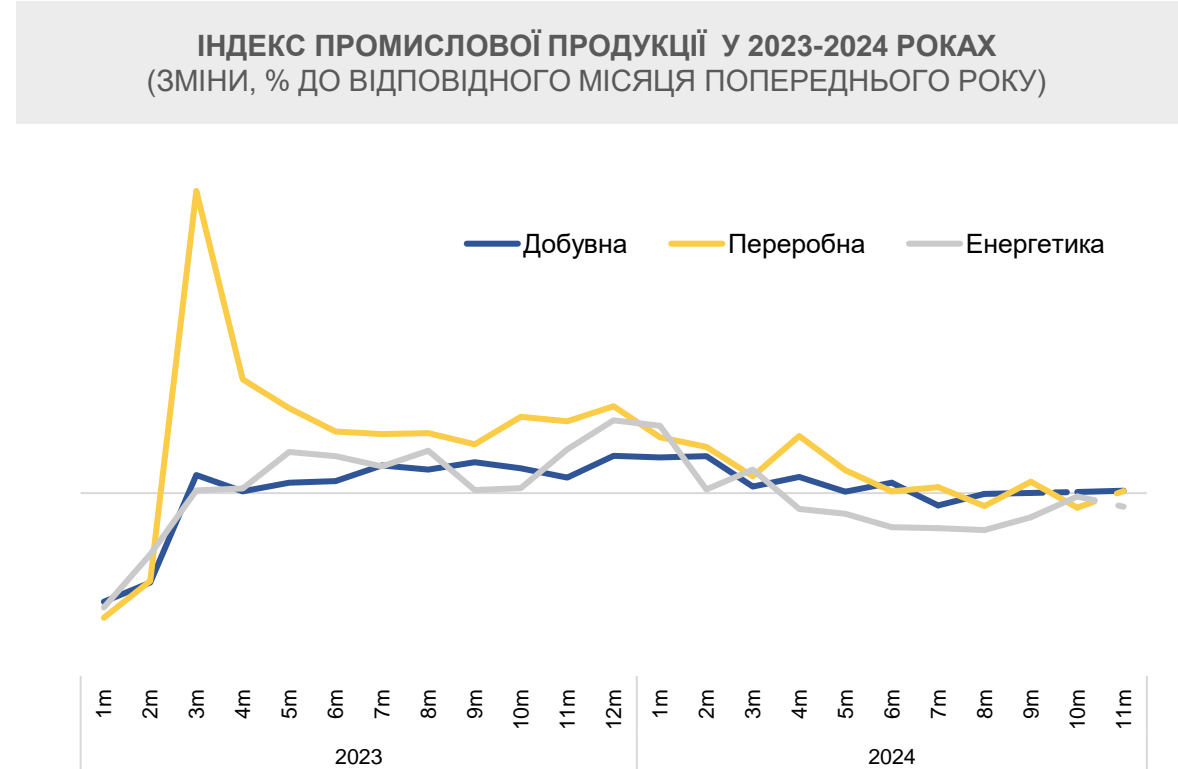
- ✓ поживлення внутрішнього попиту;
- ✓ стабільної роботи Українського морського коридору;
- ✓ високого інвестиційного попиту (на продукцію машинобудування (ВПК) та будівельні матеріали).

За оцінками Мінекономіки **в розрізі основних підвидів промисловості зростання спостерігалось в переробній та добувній промисловості**. У той час як у постачанні електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря триває скорочення виробництва через нові атаки на енергосистему (на АЕС були вимушено знижені потужності з виробництва електроенергії), однак, завдяки ремонтам, імпорту електроенергії з інших країн і розвитку власної генерації, Україні вдається швидко долати наслідки.

Довідково. За даними Національного банку в листопаді 2024 року підприємства промисловості дещо погіршили оцінку результатів своєї економічної діяльності – до 46,7 п. (порівняно з 49,8 п. у жовтні 2024 року та 49,2 п. у листопаді 2023 року). За даними Держстату індикатор ділової впевненості в промисловості в листопаді становив «мінус»9,1% («мінус»8% у жовтні 2024 року та «мінус»10,8% у листопаді 2023 року).

Джерело: Національний банк, Держстат

Джерело: ДСС, з липня 2024 року – попередні оцінки Мінекономіки

1.3.1 ПІДВИДИ ПРОМИСЛОВОСТІ

У **переробній промисловості** в листопаді за оцінками Мінекономіки **найбільші внески в зростання мали: машинобудування (у т. ч. ВПК) та виробництво будматеріалів.**

У машинобудуванні триває значне зростання виробництва зброї та боєприпасів (ракет та дронів), зокрема за рахунок масштабування серійного виробництва, укладання контрактів з державними та приватними компаніями, розширення виробничих потужностей.

У виробництві будівельних матеріалів, гумових та пластмасових виробів нарощування обсягів виробництва відбулося за рахунок внутрішнього попиту (у т.ч. з боку державних замовлень) на послуги будівництва.

Водночас у металургійному виробництві – уповільнення виробничої активності внаслідок збільшення витрат на імпорт електроенергії, високої вартості логістики та посилення конкуренції на традиційних ринках.

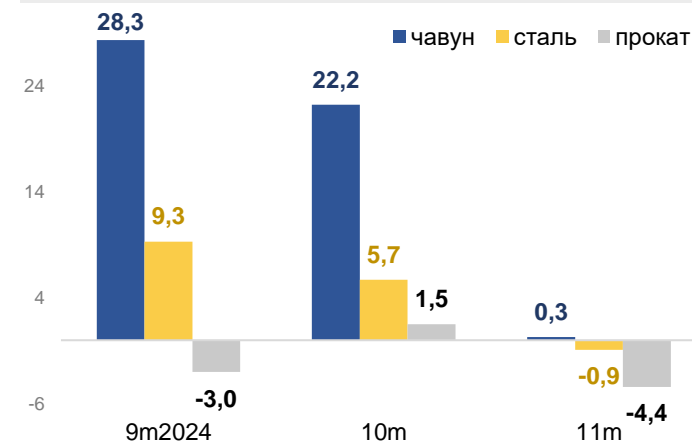
У **добувній промисловості** незначне зростання було підтримане роботою Українського морського коридору для експорту залізних руд (у листопаді 2024 року порівняно з листопадом 2023 року експорт гр. 2601 «Руди та концентрату залізні» зріс на 25,8%), а також роботою нових свердловин з добування газу.

В енергетиці через чергові масовані удари по об'єктах генерації та передачі електроенергії в різних регіонах на АЕС були вимушено знижені потужності, що призвело до скорочення виробництва електроенергії. Однак, завдяки ремонтам, імпорту електроенергії з інших країн і розвитку власної генерації швидко долаються наслідки.

Основними ризиками для промисловості залишаються:

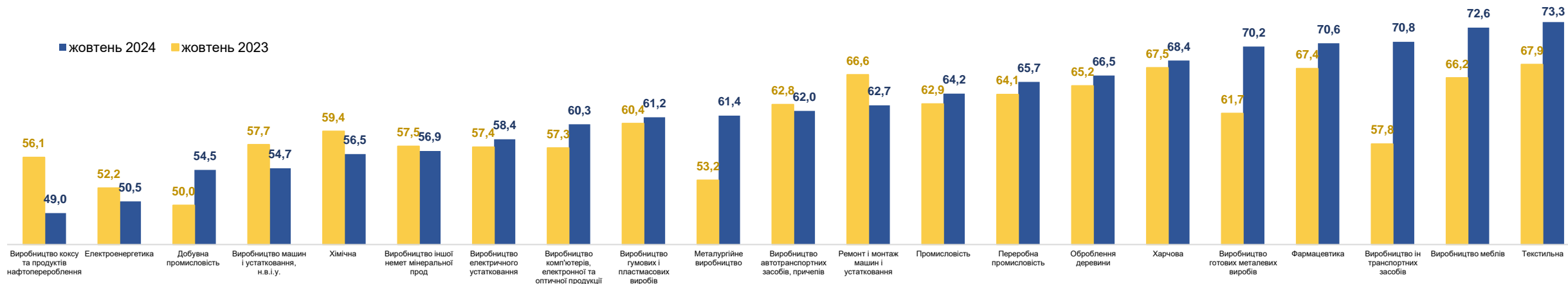
- збільшення виробничих витрат в умовах підвищення вартості електроенергії;
- втрата шахтоуправління «Покровське», яке є постачальником критичної для метпідприємств сировини – коксівного вугілля.

ВИРОБНИЦТВО ЧАВУНУ, СТАЛІ ТА ПРОКАТУ В 2024 РОЦІ (ЗМІНИ, % ДО ВІДПОВІДНОГО МІСЯЦЯ ПОПЕРЕДЬОГО РОКУ)

Джерело: Укрметалургпром

ЗАВАНТАЖЕНІСТЬ ВИРОБНИЧИХ ПОТУЖНОСТЕЙ У ПРОМИСЛОВОСТІ (% , НА ПОЧАТОК КВАРТАЛУ)

Джерело: Держстат

1.4 СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО

У листопаді нижча врожайність більшості сільськогосподарських культур та раннє закінчення збору зумовили скорочення обсягів виробництва сільськогосподарської продукції.

Так, за даними Мінагрополітики станом на 28.11.2024:

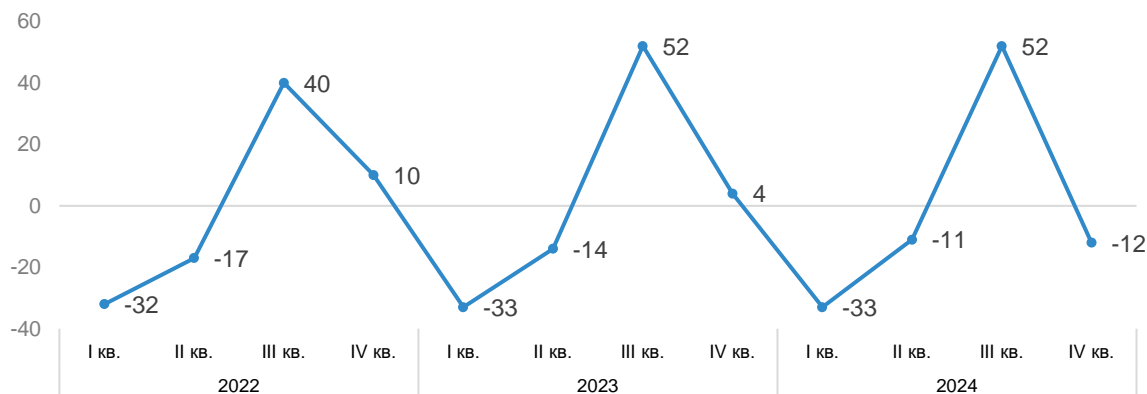
- ✓ менший врожай зернових та зернобобових культур на 4,2% (53,9 млн т порівняно з 56,3 млн т на відповідну дату попереднього року);
- ✓ урожайність – менша на 8,4% (49,7 ц/га порівняно з 54,3 ц/га відповідно);
- ✓ обмолочена площа – більша на 4,7% (10,8 млн га порівняно з 10,4 млн га відповідно).

Крім того, на фоні аномальної спеки, яка припала на період росту овочевих культур, та через нестачу електроенергії для поливу рослин через «віялові» відключення зібрано менший врожай цих культур.

У **тваринництві** виробництво зберігалось майже на рівні попереднього року. Підтримкою були: стабільний попит на внутрішньому ринку, державна підтримка виробників. Водночас стримували розвиток: низька конкурентоспроможність продукції на зовнішньому ринку, складна логістика, перебої з електропостачанням та брак робочої сили, що в підсумку не дало змогу тваринництву показати більш високі результати діяльності.

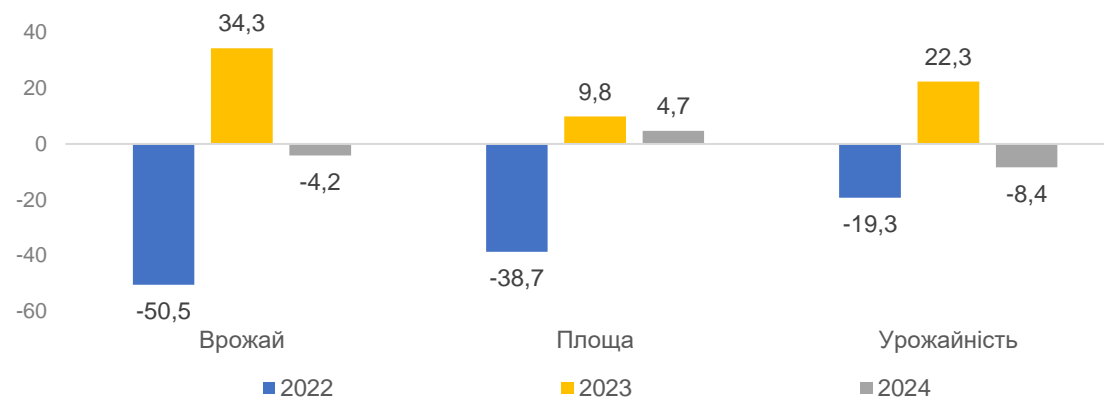
Довідково. За даними Держмитслужби в листопаді 2024 року порівняно з листопадом 2023 року експорт м'яса та істівних субпродуктів свійської птиці (гр. 207) у фізичному вимірі зріс на 17,4% (у жовтні 2024 року порівняно з жовтнем 2023 року – на 21,8%).

ОЧІКУВАНІ ЗМІНИ ОБСЯГУ ВИРОБНИЦТВА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ
(% ДО ЗАГАЛЬНОЇ КІЛЬКОСТІ ОПИТАНИХ ПІДПРИЄМСТВ)

Джерело: Держстат

ВРОЖАЙ, ПЛОЩА ЗБОРУ ТА УРОЖАЙНІСТЬ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР, ЗМІНИ, % ДО ВІДПОВІДНОЇ ДАТИ ПОПЕРЕДНЬОГО РОКУ
(СТАНОМ НА 28.11.)

Джерело: Мінагрополітики, розрахунки Мінекономіки

1.5 БУДІВНИЦТВО

У листопаді в будівельній галузі, не зважаючи на загалом сезонне погіршення погодних умов, що дещо уповільнило будівельні роботи, продовжували спостерігатися високі показники виробництва, що насамперед забезпечувалося значним бюджетним фінансуванням відновлення пошкодженої критичної інфраструктури, побудови захисних споруд, ремонту та будівництва доріг, проведенням капітальної відбудови.

Позитивний вплив мало:

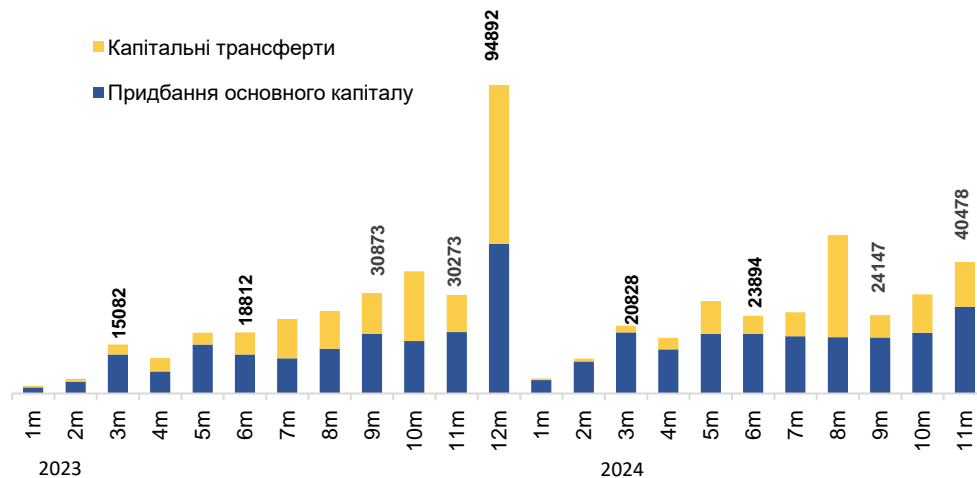
- ✓ залучення коштів донорів для відновлення інфраструктурних об'єктів, соціальних та житлових будівель;
- ✓ покращення фінансових результатів підприємств, що відобразилося на поживленні попиту на будівництво виробничих споруд;
- ✓ продовження дії пільгової іпотеки «Оселя»;
- ✓ сприятливі погодні умови для будівельних робіт упродовж більшої частини місяця.

Довідково. За даними Держказначейства капітальні видатки державного бюджету станом на 01.12.2024 порівняно з 01.12.2023 зросли на 39,2%.

У листопаді 2024 року пільгову іпотеку за програмою «Оселя» отримали 509 родин (у листопаді 2023 року – 919 родин) на суму майже 865 млн грн (1,5 млрд грн відповідно) (<http://surl.li/hafvad>).

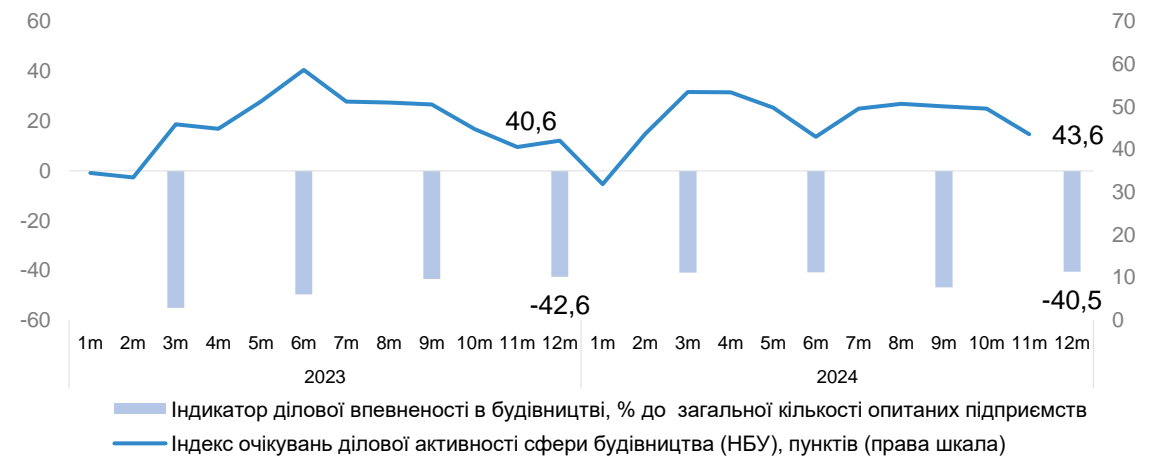
Водночас брак обігових коштів у забудовників, недостатня кількість кваліфікованих робітників чинили тиск на галузь та не давали змоги нарощувати виробництво будівельної продукції більш високими темпами.

КАПІТАЛЬНІ ВИДАТКИ ЗВЕДЕНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ У 2023-2024 РОКАХ (ЩОМІСЯЧНО, МЛН ГРИВЕНЬ)

Джерело: Держказначейство, розрахунки Мінекономіки

ІНДЕКС ОЧІКУВАНЬ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ СФЕРИ БУДІВНИЦТВА (ПУНКТИВ) ТА ІНДИКАТОР ДІЛОВОЇ ВПЕВНЕНОСТІ В БУДІВНИЦТВІ (%)

Джерело: Держстат, Національний банк

1.6 СФЕРА ВНУТРІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ

Внутрішня торгівля, зокрема роздрібна торгівля, у листопаді продовжувала відновлюватися завдяки відносно сталій роботі та достатній пропозиції товарів, а також налагодженню ланцюгів постачання.

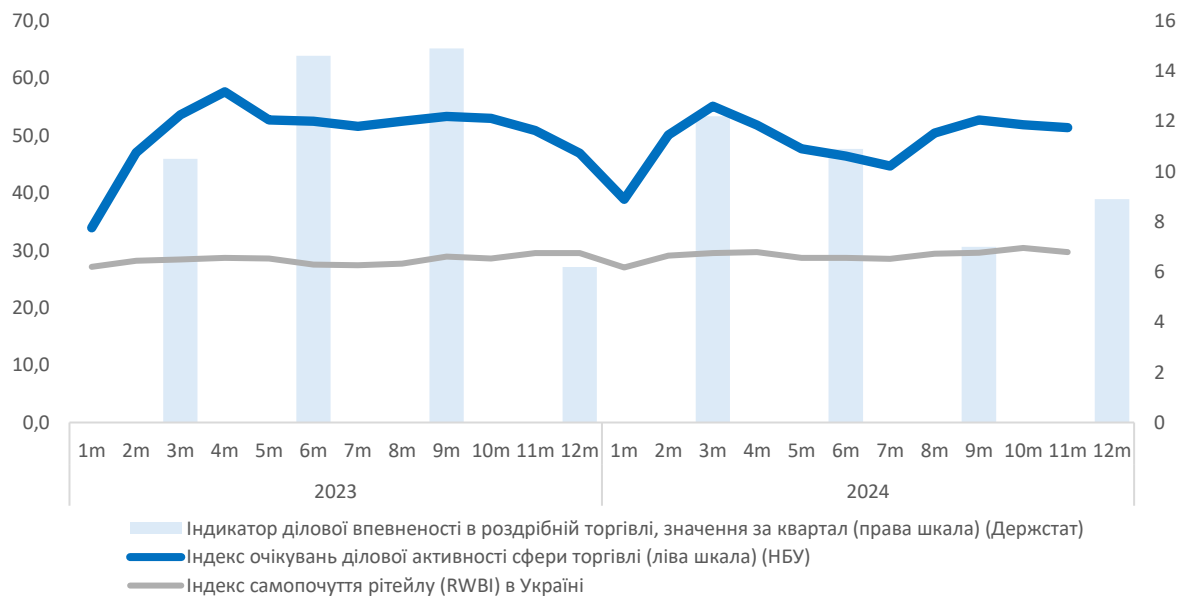
Довідково. За розрахунками Мінекономіки на базі даних порталу work.ua середня номінальна зарплата за вакансіями в листопаді 2024 року порівняно з листопадом 2023 року зросла на 18,3% до 20714 грн (у жовтні 2024 року на 18,6% до 20285 грн відповідно), а середня зарплата за резюме – на 15,2% до 21281 грн (на 16,6% до 21134 грн відповідно).

За даними Національного банку в листопаді 2024 року підприємства торгівлі знову демонструвати найоптимістичніші оцінки своєї діяльності серед інших секторів завдяки сталому внутрішньому попиту, достатній пропозиції товарів та ефективній налагодженій логістиці – 51,4 (51,9 у жовтні 2024 року та 49,1 у листопаді 2023 року).

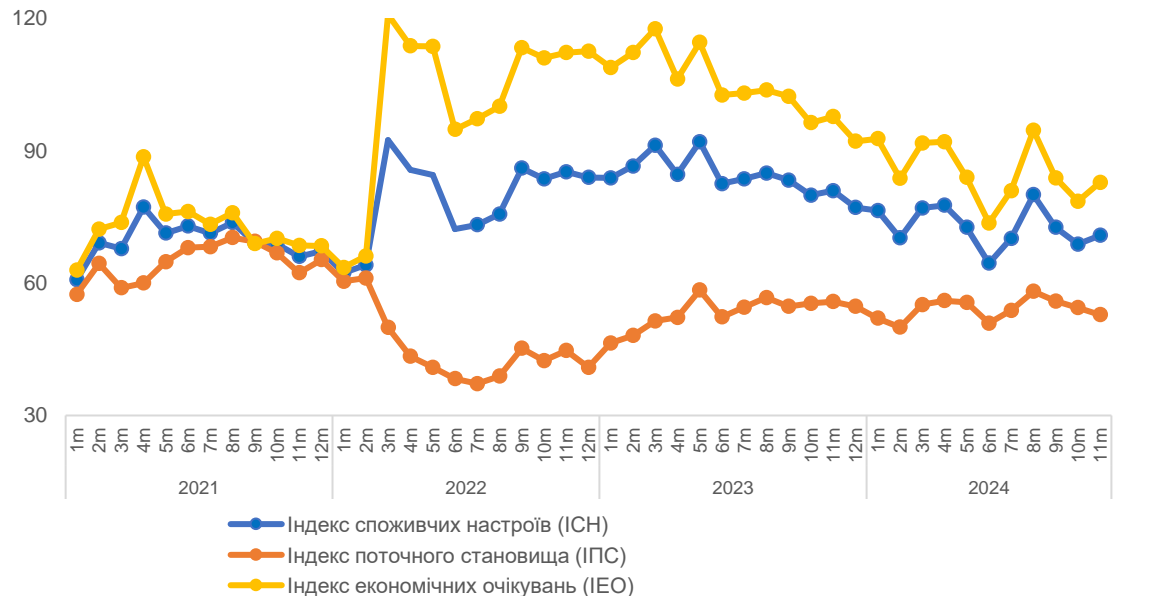
За інформацією УРТЦ у листопаді 2024 року Індекс самопочуття ритейлу (RWBI) знизився до 29,7 пункта. Це зумовлено таким чинником як збільшення з 10,8% до 11,8% частки робочого часу ТЦ, що припадає на тривоги.

За даними Info Sapiens у листопаді 2024 року порівняно з попередніми місяцями, після двох місяців зниження, значення індексу споживчих настроїв та індексу економічних очікувань зросли, а значення індексу поточного становища продовжувало погіршуватися.

ІНДЕКС ОЧІКУВАНЬ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ СФЕРИ ТОРГІВЛІ (ПУНКТИВ) ТА ІНДИКАТОР ДІЛОВОЇ ВПЕВНЕНOSTІ В СФЕРИ ТОРГІВЛІ (%)

ДИНАМІКА ІНДЕКСУ СПОЖИВЧИХ НАСТРОЇВ В УКРАЇНІ (ЦІЛЬОВА АУДИТОРІЯ 16+)

Джерело: Національний банк, Держстат

Джерело: Info Sapiens

МІНІСТЕРСТВО
ЕКОНОМІКИ
УКРАЇНИ

РОЗДІЛ 2: ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

2.1 ПЛАТІЖНИЙ БАЛАНС (ПБ) УКРАЇНИ

У жовтні 2024 року притік валюти склав 2454 млн дол. США і зменшився на 375 млн дол. США до показників жовтня 2023 року (2829 млн дол США), а відтік валюти становив 4760 млн дол. США і збільшився майже на третину (+1084 млн дол.) проти показників жовтня 2023 року (3676 млн дол. США). Перевищення відтоку валюти над її притоком у жовтні 2024 року склало 2,3 млрд дол. США (у жовтні 2023 року відтік валюти перевищував її притік лише на 847 млн дол. США).

За січень-жовтень 2024 року (у порівнянні з січнем-жовтнем 2023 року) відтік валюти, як і її притік, зменшились, у результаті чого сформувалося перевищення відтоку валюти на 4,6 млрд дол. США, на противагу ситуації з перевищенням притоку валюти торік за січень-жовтень на 10,2 млрд дол. США.

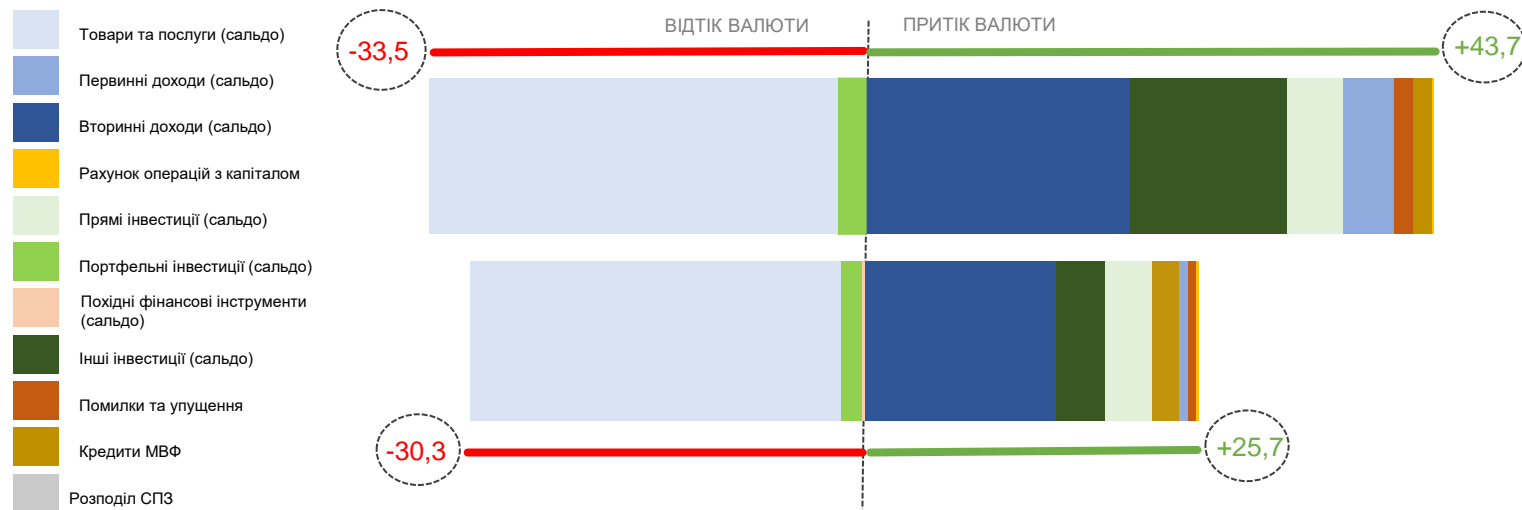
Відтік валюти на рівні 30,3 млрд дол. США сформувався за трьома каналами – каналом зовнішньої торгівлі, портфельних інвестицій та похідних фінансових інструментів (у січні-жовтні 2023 року обсяг відтоку становив 33,5 млрд дол. США). Відтік валюти зменшився на 3,2 млрд дол. США (на 9,5%) за рахунок покращення сальдо зовнішньої торгівлі та сальдо за портфельними інвестиціями.

Притік валюти на рівні 25,7 млрд дол. США зафіксовано за каналами вторинних доходів, інших інвестицій, прямих інвестицій, кредитів МВФ, первинних доходів та рахунку операцій з капіталом (торік обсяг притоку валюти складав 43,7 млрд дол. США за відповідний період). Притік валюти проти минулорічного показника скоротився на 41,2% (на 18,0 млрд дол. США). Суттєве скорочення притоку валюти відбулося через зменшення сальдо, зокрема за статтями:

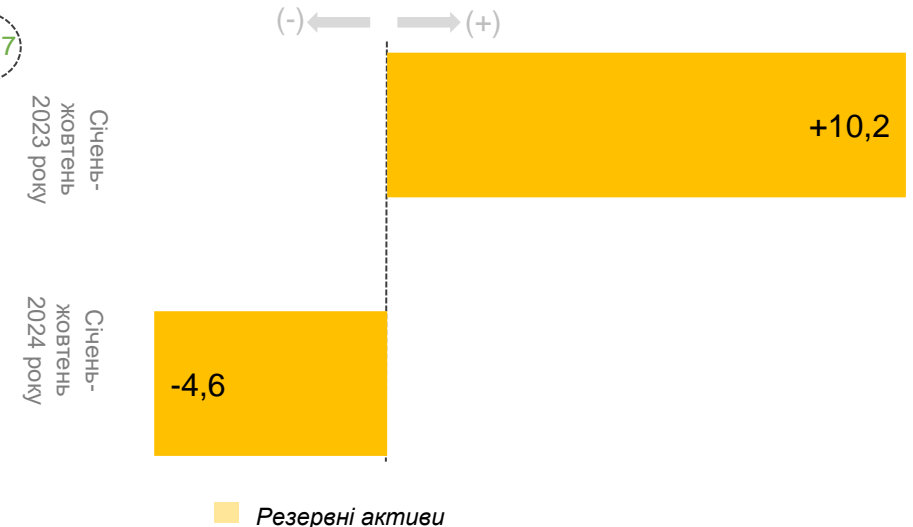
- ✓ «Інші інвестиції» – на 8,2 млрд дол. США внаслідок скорочення притоку за «Сектором державного управління»;
- ✓ «Вторинні доходи» – на 5,6 млрд дол. США через скорочення обсягів грантової допомоги від міжнародних партнерів;
- ✓ «Первинні доходи» – на 3,1 млрд дол. США через скорочення надходжень за статтею «Оплата праці».

Зменшення резервних активів склало 4,6 млрд дол США проти збільшення на 10,2 млрд дол. США за січень-жовтень 2023 року.

КАНАЛИ ПРИТОКУ ТА ВІДТОКУ ВАЛЮТИ (МЛРД ДОЛ. США)

ЗМІНА РЕЗЕРВНИХ АКТИВІВ (МЛРД ДОЛ. США)

2.2 ЕКСПОРТ

Розділ 2. ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

У жовтні тривала цьогорічна тенденція зростання експорту України, ключовим рушієм якої стала можливість транспортувати українську продукцію морським транспортом завдяки дії Українського морського коридору.

Зростання вартісних обсягів експорту товарів у жовтні 2024 року склало 36,6% проти падіння на 26,6% у жовтні 2023 року, за січень-жовтень 2024 року зростання експорту товарів становило 12,7% проти падіння на 15,9% у січні-жовтні 2023 року. **За жовтень 2024 року у фізичному вимірі експортовано української продукції на 3,3 млн т більше, ніж у жовтні 2023 року, що також збігається з тенденцією січня-жовтня 2024 року – обсяг експорту збільшився на 29,9 млн т проти показника за січень-жовтень 2023 року.**

Найбільшого позитивного внеску в динаміку експорту товарів у жовтні 2024 року додала продукція АПК (олія соняшникова, кукурудза, пшениця, соєві боби та насіння ріпаку), тоді як за січень-жовтень ц.р., крім продукції АПК (олія соняшникова, кукурудза, пшениця), позитивного внеску додали ще й руди та концентрати залізни. При цьому, світові ціни на олію соняшникову, кукурудзу та пшеницю в жовтні 2024 року проти вересня 2024 продовжили тенденцію зростання, а от цінові котирування на залізорудну сировину в жовтні 2024 року тільки почали збільшуватися на відміну від динаміки вересня п.р.

Серед країн-партнерів найбільшого позитивного внеску в динаміку експорту товарів у жовтні 2024 року додано країнами ЄС (Польща, Німеччина, Іспанія, Італія та Нідерланди), Туреччиною, Індією та Китаєм, тоді як у січні-жовтні 2024 року найбільшого позитивного внеску додали країни ЄС (Польща, Німеччина, Іспанія), Китай, Туреччина та Єгипет.

Ключовими цьогорічними стимулами зростання експорту стали: продовження роботи Українського морського коридору; налагодження річкової логістики, запровадження механізму страхування суден від воєнних ризиків, релокація експортоорієнтованих підприємств у більш безпечні регіони України.

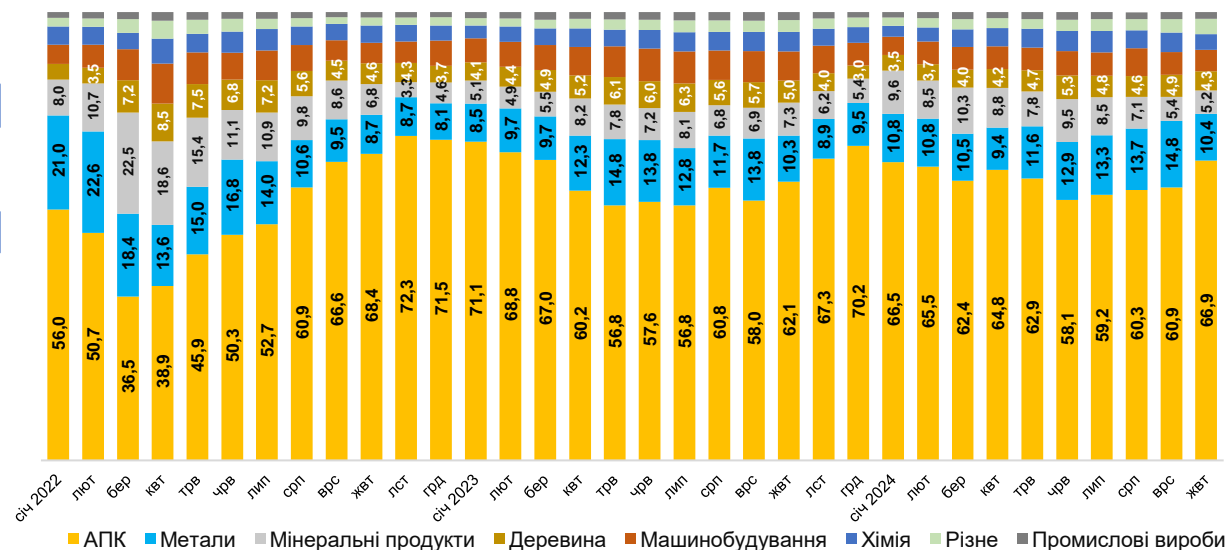
Основними стримуючими чинниками для експорту лишаються: продовження бойових дій на території України; наявні логістичні обмеження та висока вартість логістики; втрати окремих експортоорієнтованих підприємств через руйнацію, пошкодження та тимчасову окупацію рф; запровадження європейськими країнами-сусідами обмежень щодо української продукції сільського господарства з травня 2023 року.

Найменування показника	Жовтень 2024 року	Жовтень 2024 року у % до жовтня 2023 року	Січень-жовтень 2024 року	Січень-жовтень 2024 року у % до січня-жовтня 2023 року
Експорт товарів і послуг України, млн дол. США	5 005,0	+24,1	46 348,0	+9,9
<i>у тому числі:</i>				
- експорт товарів, млн дол. США	3 606,0	+36,6	32 255,0	+12,7
- експорт послуг, млн дол. США	1 399,0	+0,5	14 093,0	+4,0
Експорт товарів України, млн тонн	11,0	+42,6	110,5	+37,1

ЕКСПОРТ ТОВАРІВ У 2022-2024 РОКАХ
(ЩОМІСЯЦЯ, МЛН ДОЛ. США)

СТРУКТУРА ЕКСПОРТУ ТОВАРІВ У 2022-2024 РОКАХ
(ЩОМІСЯЦЯ, У % ДО ЗАГАЛЬНОГО ОБСЯГУ ЕКСПОРТУ ТОВАРІВ)

Джерело: Національний банк, Держстат, Держмитслужба, розрахунки Мінекономіки

2.3 ІМПОРТ

Імпорт товарів з України в жовтні 2024 року, як і за січень-жовтень поточного року, зберігає позитивний тренд.

У жовтні 2024 року зростання імпорту товарів прискорилось і склало вже 11,4% (у жовтні 2023 року збільшення імпорту товарів становило 14,8%).

Позитивний тренд імпорту товарів у жовтні 2024 року збігається з аналогічним трендом за січень-жовтень поточного року, хоча і зростання імпорту товарів за січень-жовтень 2024 року становило лише 8,6%, що є значно меншим показником, ніж у січні-жовтні 2023 року («плюс» 19,2%).

Найбільшого позитивного внеску в динаміку імпорту товарів у жовтні 2024 року додали такі види продукції, як нафта та нафтопродукти, різні товари, автомобілі легкові, що повністю збігалось із найбільшим внеском зазначених позицій у січні-жовтні звітного року.

Серед країн-партнерів найбільшого позитивного внеску в динаміку імпорту товарів у жовтні 2024 року додано країнами ЄС (Польща та Німеччина), Китаєм, Туреччиною та США, що також повністю збігається з внесками за січень-жовтень 2024 року.

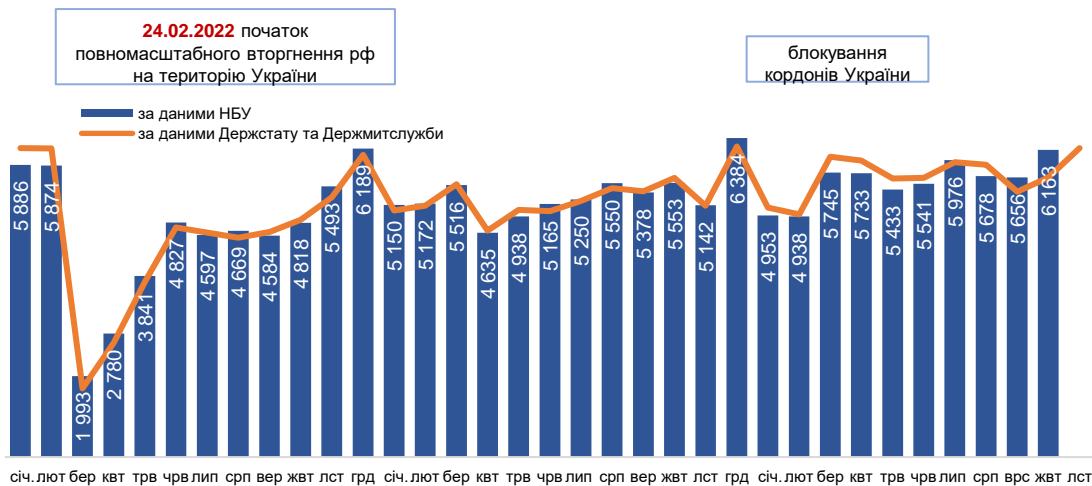
Ключовими стимулами зростання імпорту у 2024 році стали: зростаючі військові потреби, необхідність значних інвестицій у відновлення зруйнованої інфраструктури, потреби у впровадженні енергоефективного обладнання та інноваційних технологій.

Основними стримуючими чинниками для імпорту лишаються: продовження бойових дій на території України; наявні логістичні обмеження та висока вартість логістики; обмеженість фінансових ресурсів для закупівлі імпорту високотехнологічної продукції.

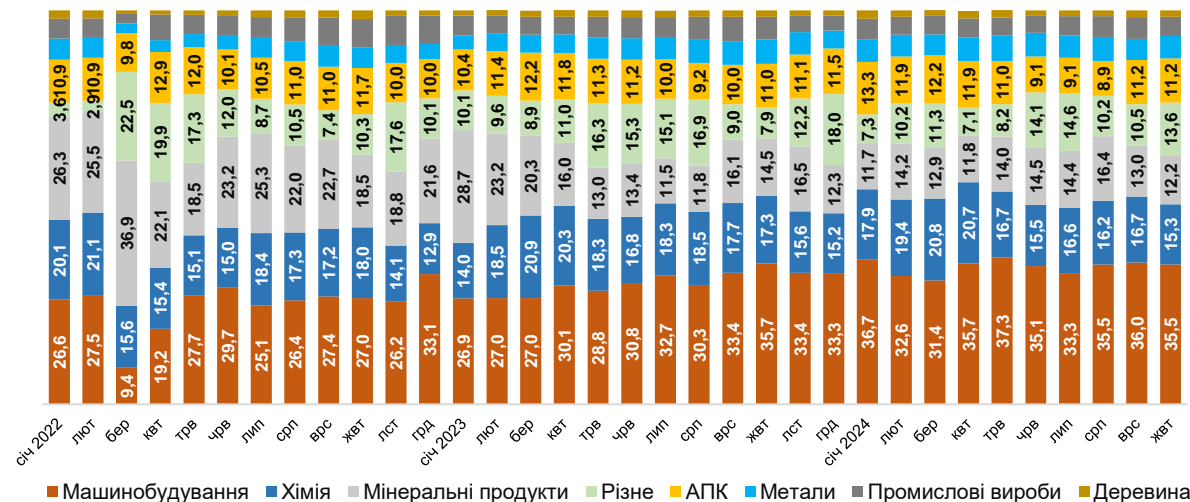
Розділ 2. ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Найменування показника	Жовтень 2024 року	Жовтень 2024 року у % до жовтня 2023 року	Січень-жовтень 2024 року	Січень-жовтень 2024 року у % до січня-жовтня 2023 року
Імпорт товарів і послуг України, млн дол. США	8 109,0	+8,6	74 820,0	+1,8
<i>у тому числі:</i>				
- імпорт товарів, млн дол. США	6 163,0	+11,4	55 879,0	+6,9
- імпорт послуг, млн дол. США	1 946,0	+0,7	18 941,0	-10,8

ІМПОРТ ТОВАРІВ У 2022-2024 РОКАХ
(ЩОМІСЯЦЯ, МЛН ДОЛ. США)

СТРУКТУРА ІМПОРТУ ТОВАРІВ У 2022-2024 РОКАХ
(ЩОМІСЯЦЯ, У % ДО ЗАГАЛЬНОГО ОБСЯГУ ІМПОРТУ ТОВАРІВ)

Джерело: Національний банк, Держстат, Держмитслужба, розрахунки Мінекономіки

2.4 ПРЯМІ ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ

У жовтні 2024 року за оперативними даними Національного банку чистий приплив прямих іноземних інвестицій є дещо меншим проти жовтня 2023 року, що впливає на підсумковий показник січня-жовтня поточного року.

Так, чистий приплив прямих іноземних інвестицій за січень-жовтень 2024 року на 769 млн дол. нижче показника за січень-жовтень 2023 року.

Основна відмінність сформована за статтею «Реінвестування доходів» (81 млн дол. США за січень-жовтень 2024 року проти 180 млн дол. США за минулорічний період). Але наразі робити висновки зарано, оскільки дані наведено без урахування реального сектору.

ПРЯМІ ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ У 2022-2024 РОКАХ («+» ПРИПЛИВ/«-» ВІДПЛИВ), ЩОМІСЯЦЯ, МЛН ДОЛ. США

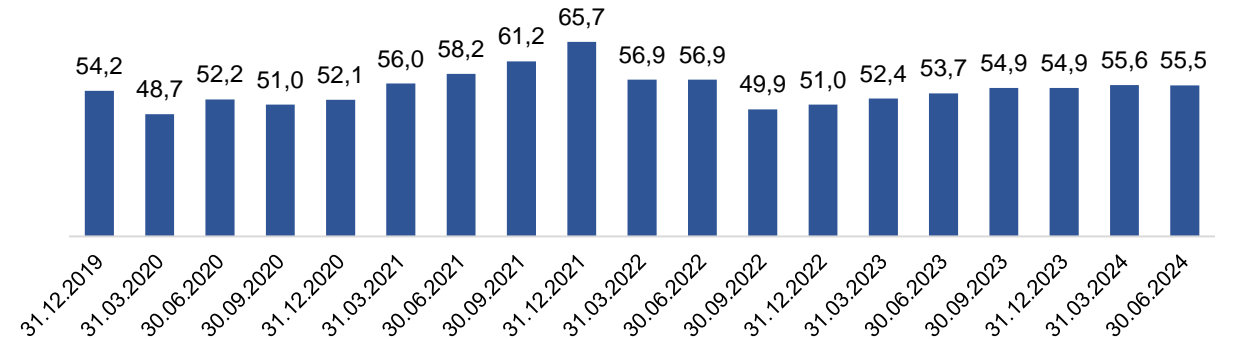
24.02.2022 початок повномасштабного вторгнення рф на територію України

Найменування показника	Жовтень 2024 року*	Жовтень 2023 року	Січень-жовтень 2024 року	Січень-жовтень 2023 року
Чистий приплив прямих іноземних інвестицій, млн дол. США	255	270	3 590	4 359
<i>у тому числі:</i>				
- реінвестування доходів	81	180	2 512	3 534
- чистий приплив акціонерного капіталу (крім реінвестування доходів)	60	67	526	518
- чисте залучення за борговими інструментами	114	22	706	438

* - оперативні дані НБУ

ПРЯМІ ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ В УКРАЇНУ (СТАНОМ НА ЗВІТНУ ДАТУ), ЩОКВАРТАЛЬНО, МЛРД ДОЛ. США

МІНІСТЕРСТВО
ЕКОНОМІКИ
УКРАЇНИ

РОЗДІЛ 3: ЦІНИ

3.1 СПОЖИВЧА ІНФЛЯЦІЯ

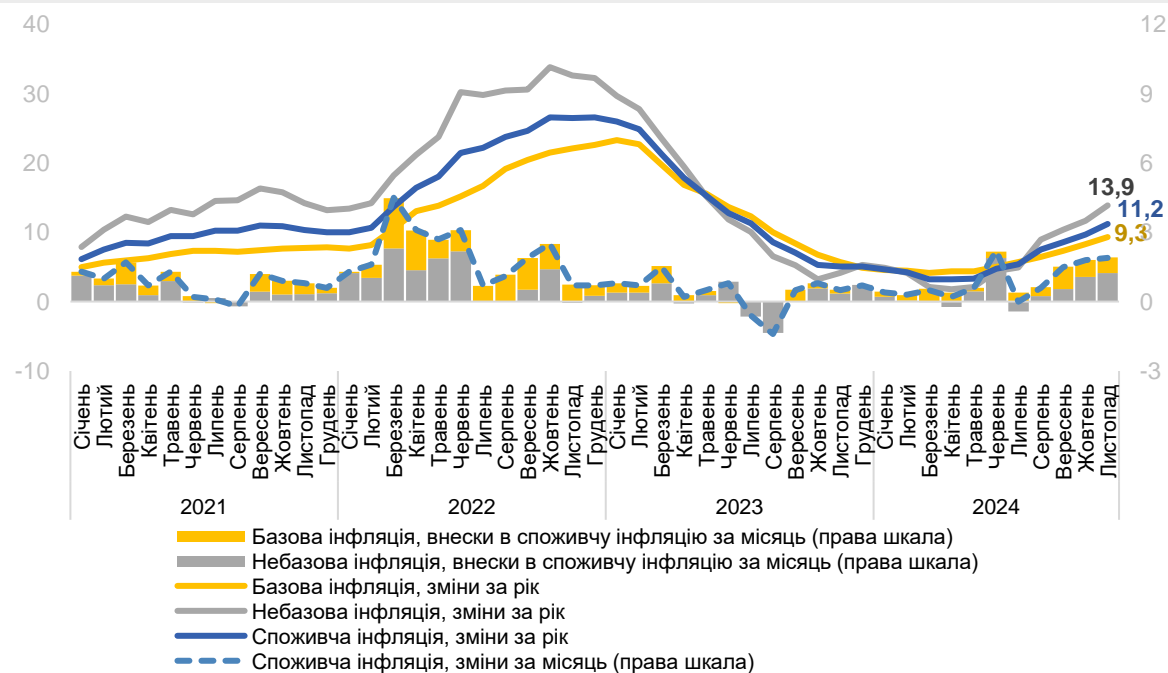
Загалом споживча інфляція, попри прискорення цінової динаміки в листопаді (за 11 місяців споживчі ціни зросли на 10,4% або на 11,2% у річному розрахунку) є **відносно невисокою як для країни, яка наразі перебуває в активній фазі війни з РФ на своїй території.**

Пришвидшення інфляційних процесів відбулося внаслідок дії переважно внутрішніх чинників: по-перше, це підвищенні витрати (поновлення відключень електроенергії через російські атаки, подальше зростання витрат на енергоресурси, дефіцит кваліфікованих кадрів та дефіцит доступних кредитних ресурсів), по-друге, це неврожай деяких сільгоспкультур. За цих умов вплив базової інфляції (фундаментальний інфляційний тиск) та вплив небазової інфляції був однаковим – за 11 місяців внесок базової інфляції в загальну інфляцію становив 5,2 в.п. при зростанні на 9,3%, а внесок небазової інфляції також становив 5,2 в.п. при зростанні на 12% (базова інфляція має більший вплив на загальну інфляцію).

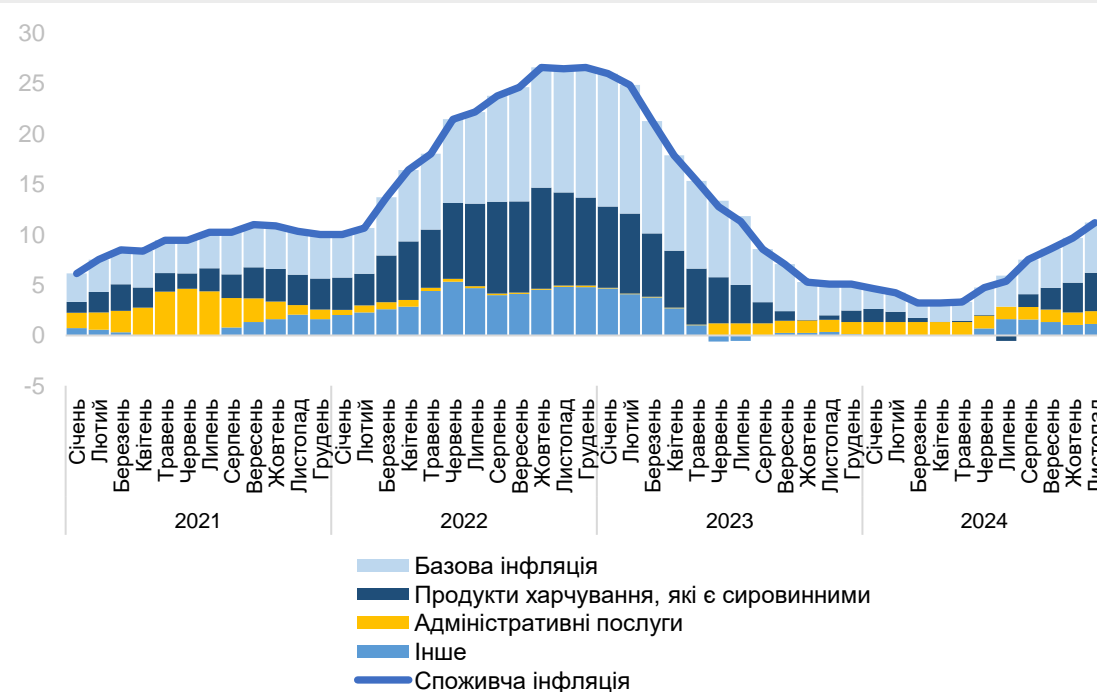
Стримуючий вплив на споживчу інфляцію і надалі здійснює:

- ✓ **державна тарифна політика**, спрямована на захист населення, зокрема шляхом збереження мораторію на підвищення тарифів на комунальні послуги;
- ✓ **монетарна політика Національного банку**, що спрямована на забезпечення контролю за ситуацією на валютному ринку;
- ✓ **відносне звуження споживання** на фоні погіршення безпекової ситуації та збільшення кількості тривог у листопаді.

СПОЖИВЧА ІНФЛЯЦІЯ, БАЗОВА ТА НЕБАЗОВА ІНФЛЯЦІЯ (%)

СПОЖИВЧА ІНФЛЯЦІЯ (% У РІЧНОМУ ОБЧИСЛЕННІ) ТА ОЦІНКА ВНЕСКІВ ДЕЯКИХ КОМПОНЕНТІВ ІНФЛЯЦІЇ (В.П.)

Джерело: Держстат, розрахунки Мінекономіки

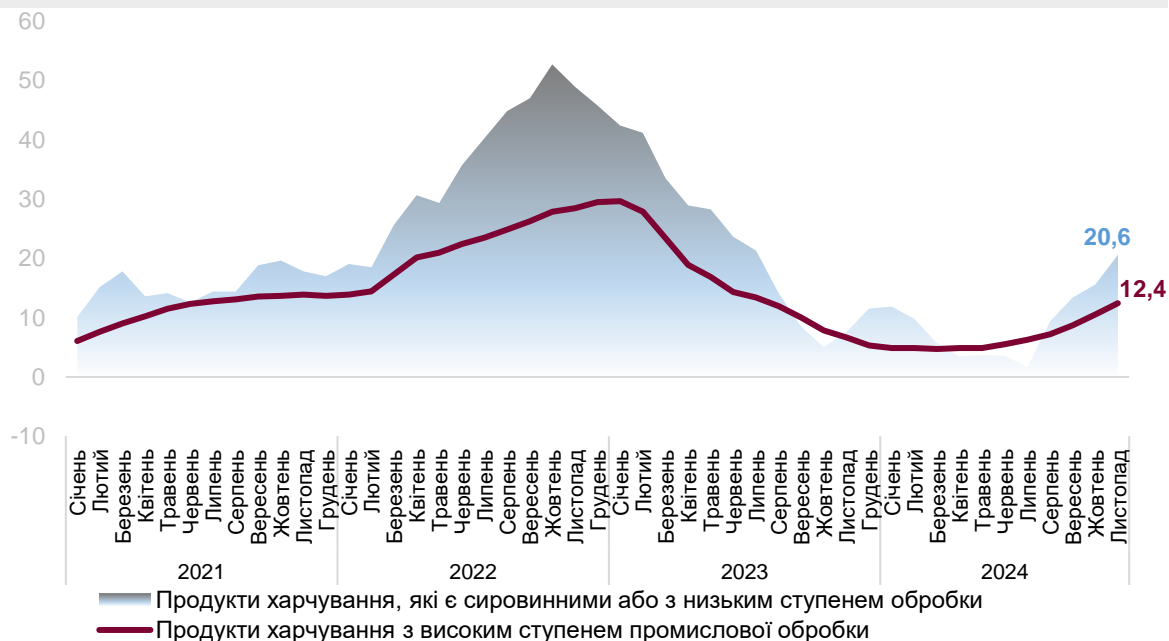
3.2 СПОЖИВЧА ІНФЛЯЦІЯ (продовольчий ринок)

У листопаді продукти харчування подорожчали на 4% або на 14,4% у річному обчисленні. Як і в попередні місяці, найбільше зростали ціни насамперед на продукти, які є сировинними або з низьким ступенем обробки (за розрахункам Мінекономіки на 5,7% за місяць або на 20,6% у річному обчисленні). Зокрема, до ТОП-5 продуктів, які найбільше подорожчали в листопаді належать: яйця (ціни зросли в 1,5 раза), огірки, помідори, морква та солодкий перець. Також прискорилося зростання цін на продукти з високим ступенем промислової обробки (на 2,6% за місяць або на 12,4% у річному обчисленні).

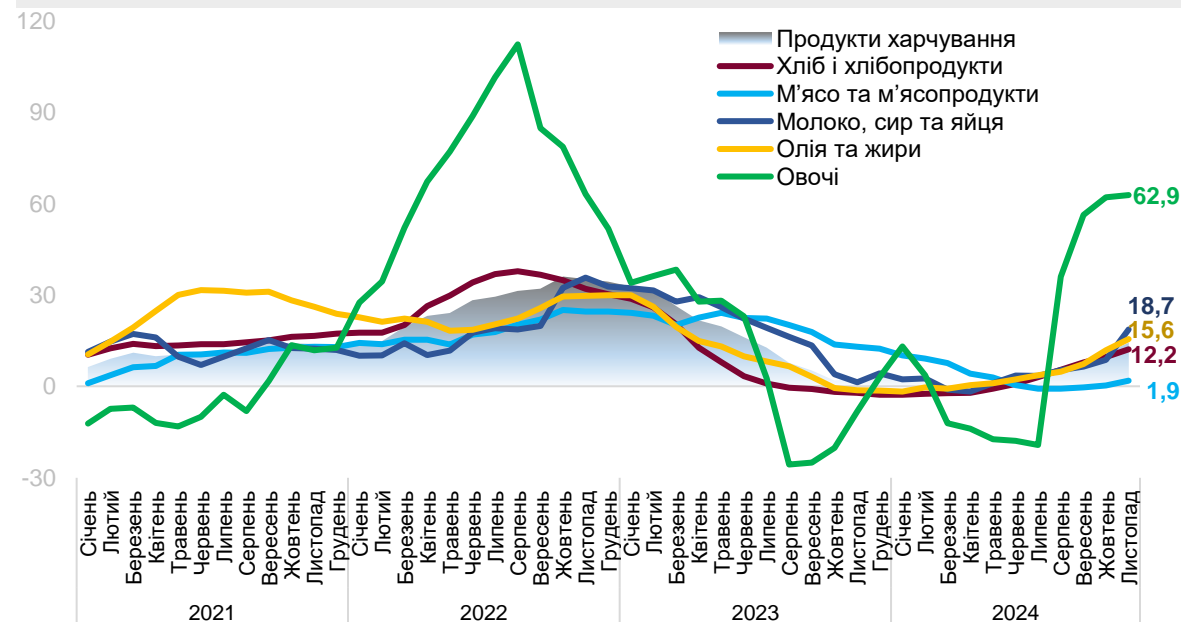
Чинники, що прискорювали інфляцію в цій групі товарів були:

- ✓ **обмеженість пропозиції деякої агропродукції через посуху** (слайд 1.4 «Сільське господарство»), що відобразилося на цінах на продукти харчування, які є сировинними або з низьким ступенем обробки (високими темпами зростали ціни на свіжі чи охолоджені овочі, а також на «борщовий набір»);
- ✓ **високі витрати бізнесу** – позначилося переважно на цінах на продукти харчування з високим ступенем промислової обробки (прискорилося подорожчання хліба, обробленого м'яса, сирів тощо);
- ✓ **тиск з боку світових цін у продовольчій групі** (слайд 3.7 «Цінові показники на зовнішньому ринку») – вплинуло як на оброблені (соняшникова олія і далі дорожчала), так і на сирі продукти (додатково посилило тиск сезонного чинника на ціни на молоко).

ЗМІНИ ЦІН НА ПРОДОВОЛЬЧОМУ РИНКУ
(% У РІЧНОМУ ОБЧИСЛЕННІ)

ЗМІНИ ЦІН НА ПРОДУКТИ ХАРЧУВАННЯ
(% У РІЧНОМУ ОБЧИСЛЕННІ)

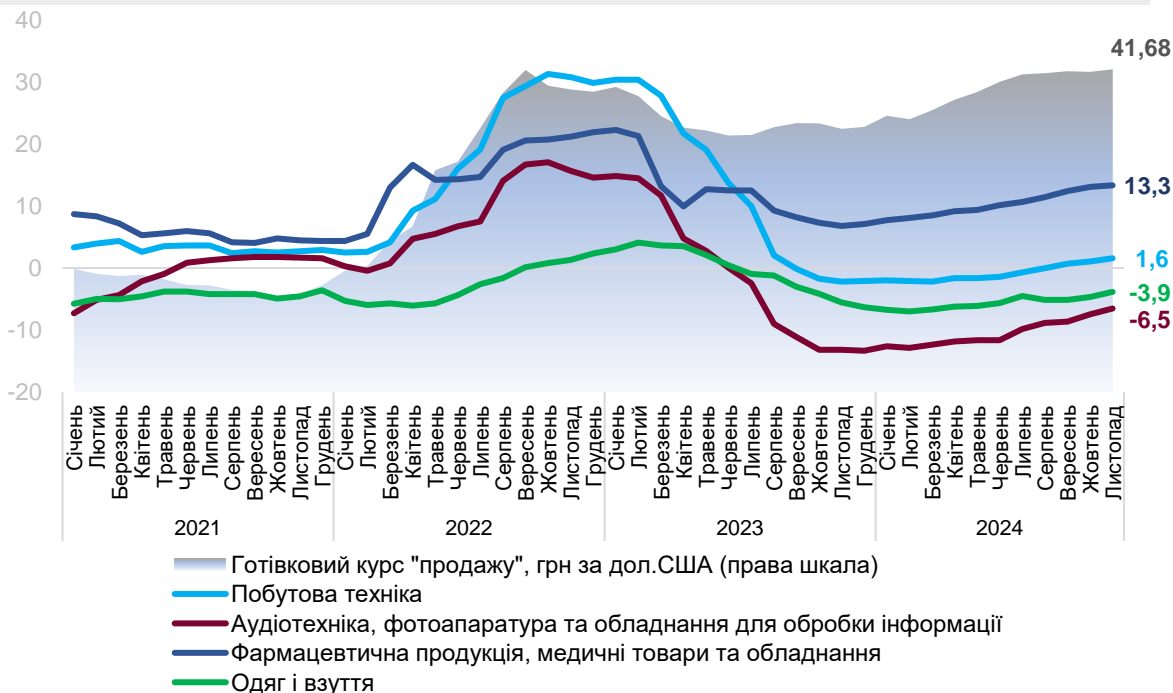
3.3 СПОЖИВЧА ІНФЛЯЦІЯ (непродовольчий ринок)

У листопаді на непродовольчому ринку ціни переважно знижувалися, зокрема відновилося зниження цін на одяг і взуття, обігрівачі, невеликі електричні побутові прилади, мобільні телефони, матеріали для утримання і ремонту житла тощо. Ціни на більшість інших товарів або уповільнили зростання (фармацевтична продукція, алкогольні напої, тютюнові вироби, канцелярські товари та низка інших) або взагалі не змінилися за цей місяць (пральні машини, книжки, корми для тварин тощо). Крім того, і далі знижувалися ціни на бензин та дизельне паливо, а ціни на скраплений газ уповільнили зростання, що в підсумку зумовило зниження цін у групі «Паливо та мастила» (на 0,8%). Водночас поточний тиск на ціни зберігався з боку курсового чинника.

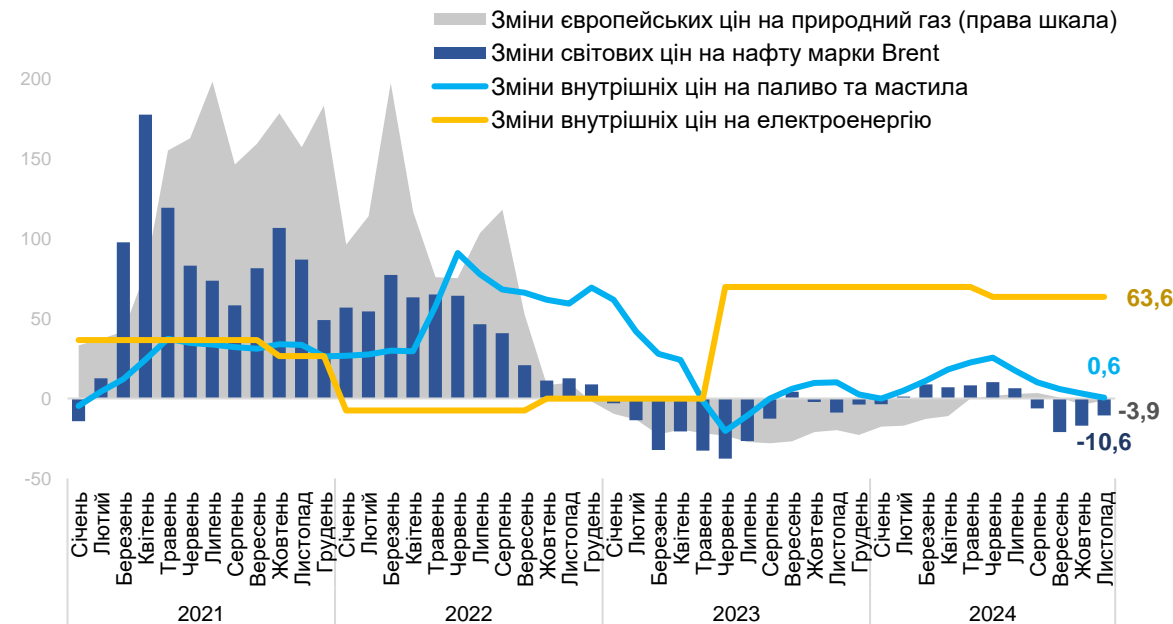
Загалом стримували зростання цін на непродовольчому ринку такі чинники як:

- ✓ **звуження споживання** на фоні погіршення безпекової ситуації та збільшення кількості тривог у листопаді;
- ✓ **відносно низькі котирування на нафту на світовому ринку** (слайд 3.7 «Цінові показники на зовнішньому ринку»), що на фоні слабого попиту на внутрішньому ринку та достатньої пропозиції сприяло зниженню цін.

ЗМІНИ ЦІН НА ДЕЯКІ НЕПРОДОВОЛЬЧІ ТОВАРИ (% У РІЧНОМУ ОБЧИСЛЕННІ) ТА СЕРЕДНЬОЗВАЖЕНИЙ КУРС «ПРОДАЖУ» НА ГОТІВКОВОМУ РИНКУ (ГРИВЕНЬ ЗА ДОЛАР США)

ЗМІНИ ЦІН НА ЕНЕРГІЮ (% У РІЧНОМУ ОБЧИСЛЕННІ)

3.4 СПОЖИВЧА ІНФЛЯЦІЯ (послуги)

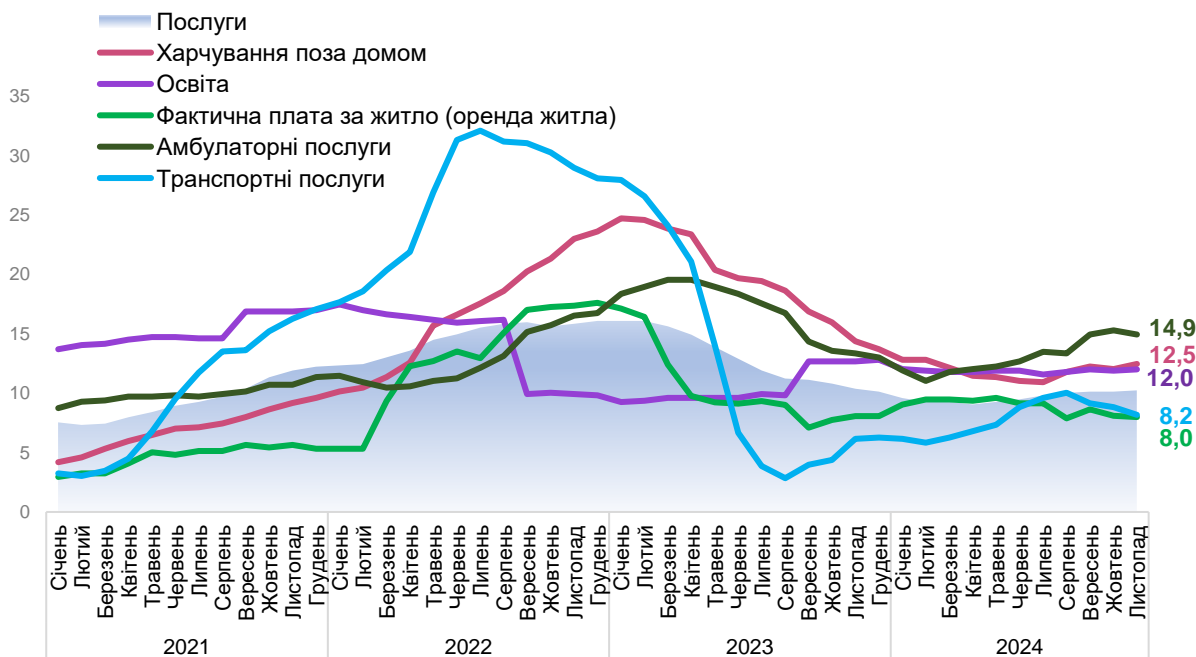
У листопаді, на фоні незмінності тарифів на комунальні послуги, на які встановлено мораторій, решта цін (тарифів) на послуги переважно зростали, у т.ч. і з огляду на відносне збереження попиту на послуги, що передусім спрямовані на забезпечення повсякденних потреб. Так, частка послуг, на які тарифи прискорили своє зростання, залишалася вагомою, зокрема у листопаді вищими темпами дорожчали: медичні та ветеринарні послуги, послуги кінотеатрів, проїзд в пасажирському автотранспорті, послуги з перевезення речей тощо.

Чинниками, що підтримували зростання цін (тарифів) були:

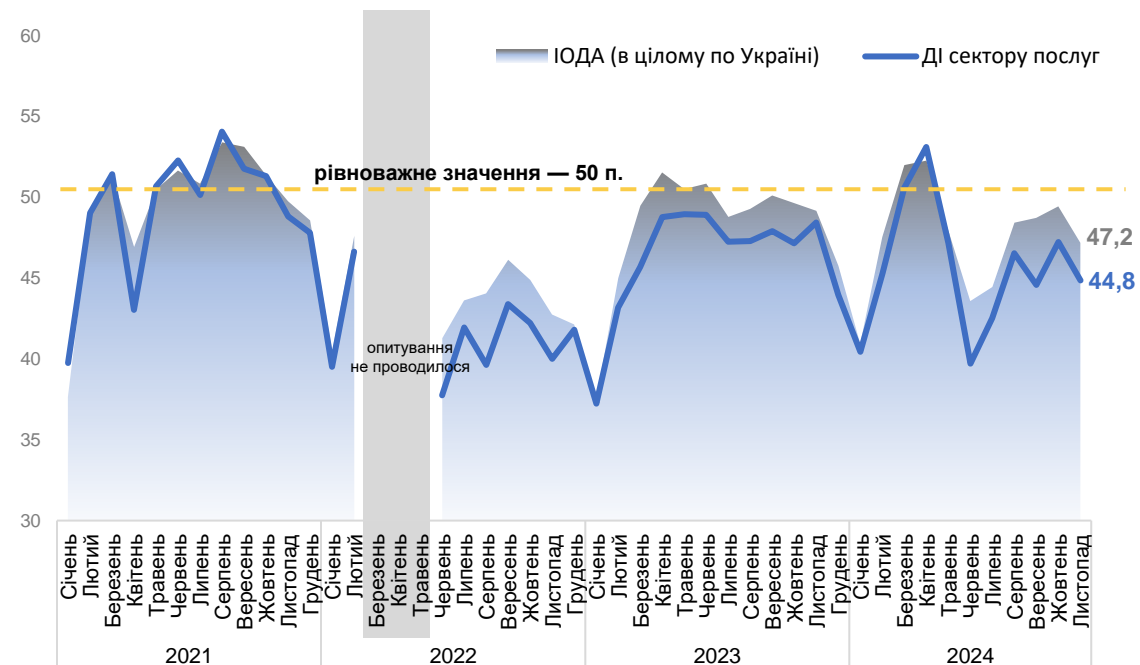
- ✓ **суттєва витратна складова**, у т.ч. і через поновлення відключень електроенергії, оплату праці, сировину тощо;
- ✓ **дисбаланси на ринку праці й дефіцит кадрів** через міграційні та мобілізаційні процеси.

Довідково. Згідно зі щомісячним опитуванням підприємств України, проведеним Національним банком (листопад 2024 року), підприємства сфери послуг послабили оцінки результатів своєї діяльності через зростання витрат на логістику, дефіцит електроенергії та брак кадрів. Також через збереження очікувань щодо подальшого зростання закупівельних цін підприємства були налаштовані на підвищення цін (тарифів) на власні послуги.

ЗМІНИ ЦІН НА ДЕЯКІ ПОСЛУГИ
(% У РІЧНОМУ ОБЧИСЛЕННІ)

ІНДЕКС ОЧІКУВАНЬ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ СФЕРИ ПОСЛУГ ТА ІНДЕКС ОЧІКУВАНЬ В ЦІЛОМУ (ІОДА), ПУНКТИВ

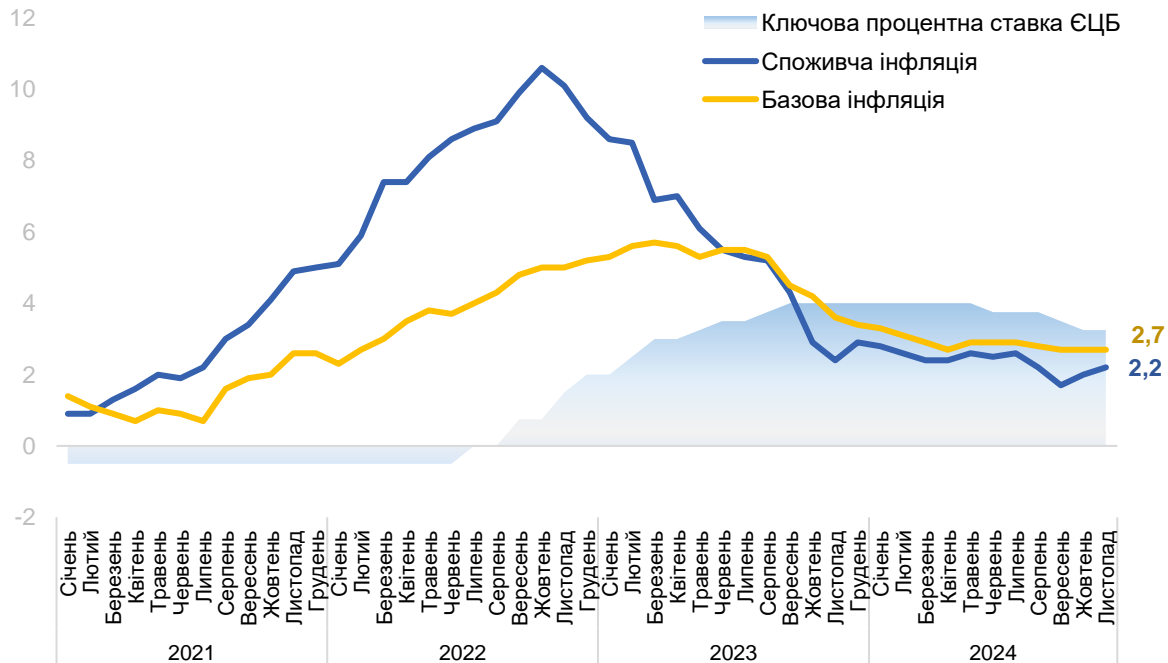

3.5 ЗМІНИ СПОЖИВЧИХ ЦІН НА ЗОВНІШНЬОМУ РИНКУ

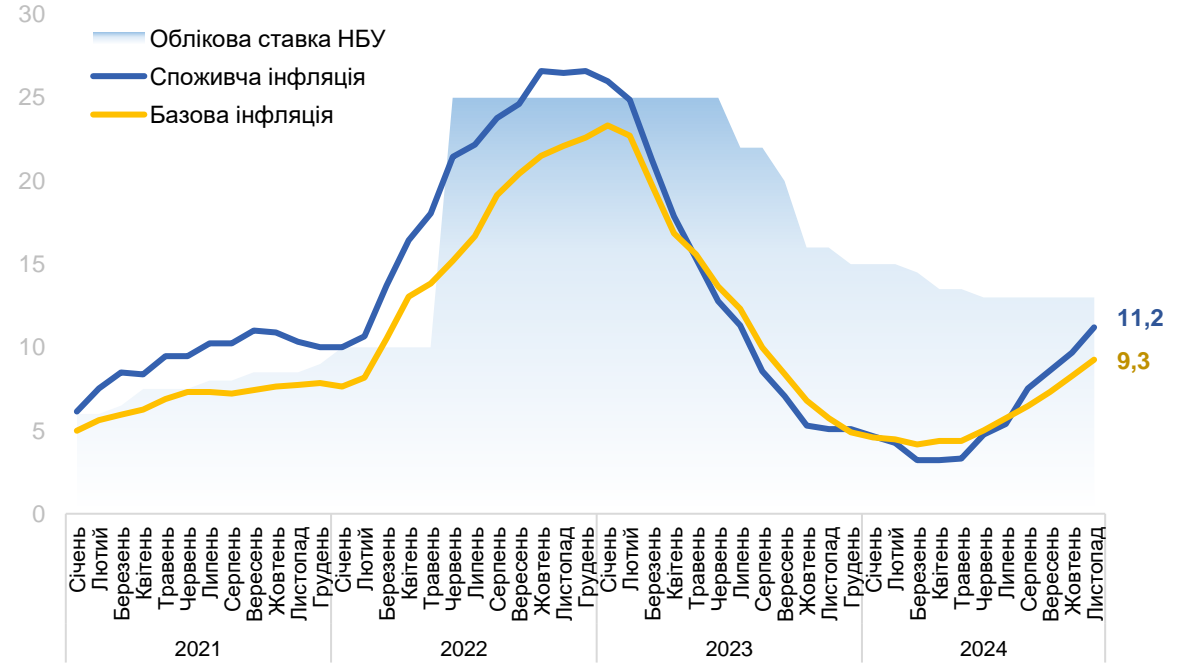
Загалом, попри вищий рівень зростання споживчих цін в Україні (у листопаді – 11,2% у річному обчисленні), ніж в інших країнах (зокрема в Румунії – 5,4% відповідно, Бельгії – 4,8%, Хорватії – 4%, Угорщині та Польщі – по 3,9%, в Єврозоні – 2,2% та загалом у ЄС – 2,5%), інфляційний тренд як в Україні, так і в європейських країнах сформований чинниками, що були відносно схожими. Зокрема ціни зростали через:

- ✓ несприятливі погодні умови влітку, що позначилося на цінах на необроблені продукти харчування;
- ✓ нестабільність вартості енергоносіїв (зокрема поточне похолодання підтримувало зростання цін на природний газ на європейському ринку).

СПОЖИВЧА І БАЗОВА ІНФЛЯЦІЯ В ЄВРОЗОНІ
(% У РІЧНОМУ ОБЧИСЛЕННІ)
ТА КЛЮЧОВА ПРОЦЕНТНА СТАВКА ЄЦБ (% РІЧНИХ)

СПОЖИВЧА І БАЗОВА ІНФЛЯЦІЯ В УКРАЇНІ
(% У РІЧНОМУ ОБЧИСЛЕННІ)
ТА ОБЛІКОВА СТАВКА НБУ (% РІЧНИХ)

Джерело: Держстат, Національний банк, Eurostat, ECB

3.6 ІНФЛЯЦІЯ В ПРОМИСЛОВОСТІ

У листопаді в промисловості продовжилася низхідна цінова динаміка – ціни виробників у річному обчисленні уповільнилися до 24,1% порівняно з 24,5% у жовтні, проте в місячному розрахунку цінові темпи дещо прискорилися – «плюс»1,1% проти «плюс»0,8% у жовтні. Загалом з початку року ціни виробників зросли на 25,9%.

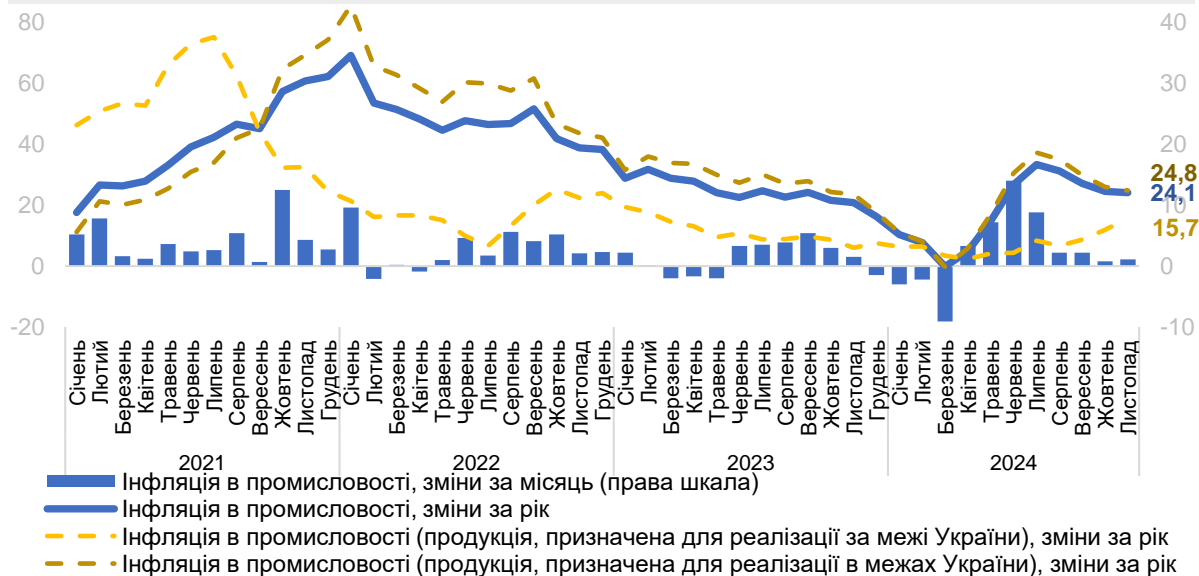
Основним рушієм у формуванні цін у промисловості залишалася зміна цін на електроенергію (графік «Інфляція в промисловості та оцінка внесків основних підвидів промисловості»). Так, ціни в постачанні електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря зросли на 0,8% за місяць («мінус»0,1% за жовтень). Проте це не загальмувало сповільнення річних цінових темпів у цій галузі (до 34,6% з 39% у попередньому місяці).

Зміни цін в інших агрегованих галузях не мали визначального впливу на загальну динаміку: у добувній промисловості – «плюс»2,5% у річному обчисленні, внесок – «плюс»0,9 в.п. («плюс»1,2% за місяць), у переробній — «плюс»13,2% внесок – 6,2 в.п. («плюс»1,4% відповідно). Хоча переробна галузь поступово набирає значущість – у листопаді різко прискорилося зростання цін у харчовій промисловості (до 20,3% у річному обчисленні з 14,7% місяцем раніше насамперед через збільшення вартості виробництва м'ясних та молочних продуктів), у виробництві основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів (до 31,2% з 28,1% відповідно), а також у металургії (до 13,6% з 10,5%).

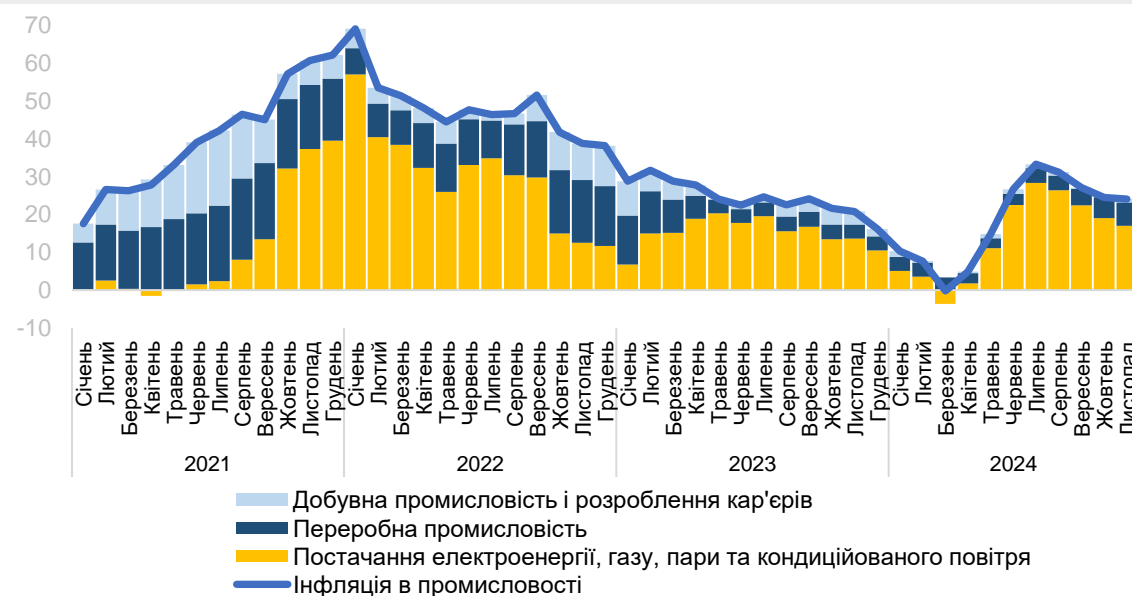
Ключовими інфляційними чинниками в промисловості лишаються:

- ✓ суттєва витратна складова, у т.ч. і через поновлення відключень електроенергії;
- ✓ дефіцит кваліфікованих кадрів;
- ✓ подорожчання сировини, логістики, порушення ланцюгів постачання.

ІНФЛЯЦІЯ В ПРОМИСЛОВОСТІ, %

ІНФЛЯЦІЯ В ПРОМИСЛОВОСТІ (% У РІЧНОМУ ОБЧИСЛЕННІ) ТА ОЦІНКА ВНЕСКІВ ОСНОВНИХ ПІДВИДІВ ПРОМИСЛОВОСТІ (В.П.)

3.7 ЦІНОВІ ПОКАЗНИКИ НА ЗОВНІШНЬОМУ РИНКУ

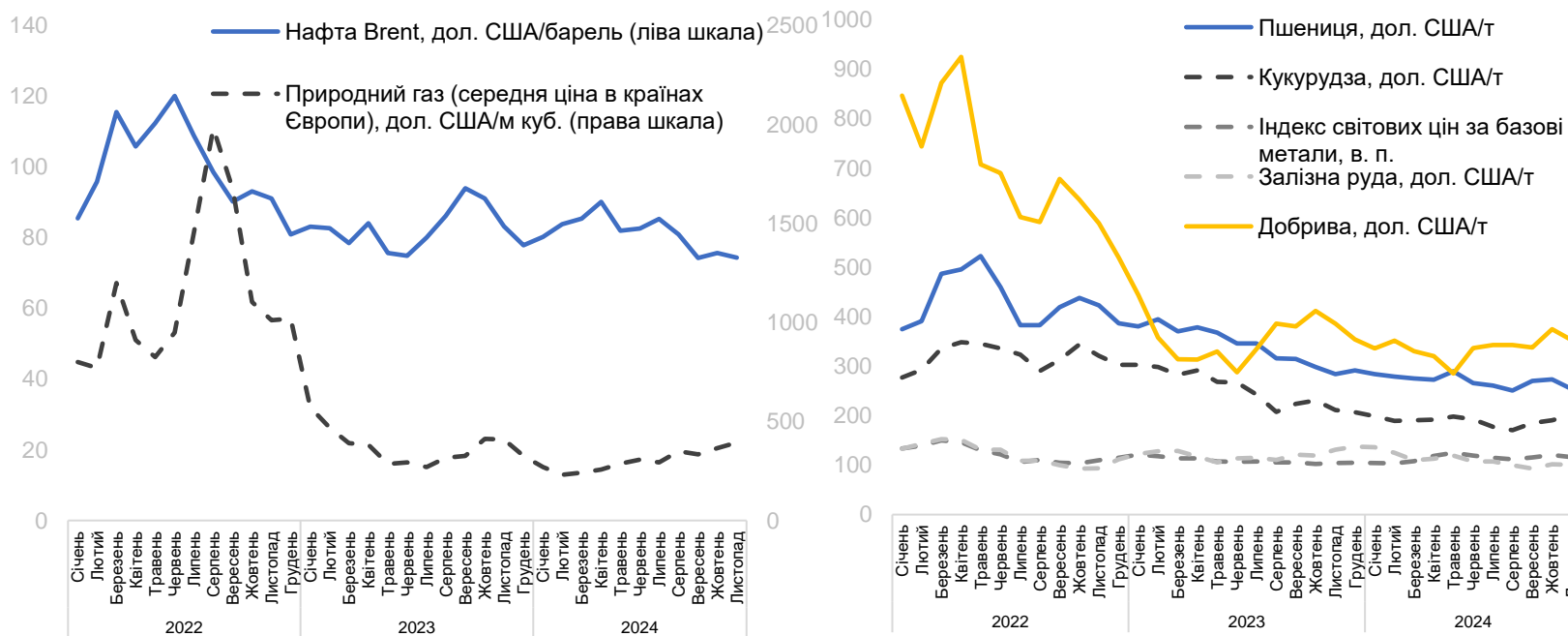
За даними Світового банку **середні ціни в листопаді 2024 року порівняно з листопадом 2023 року на світовому ринку на більшість груп товарів є нижчими, хоча в останні місяці по деяким товарам відбувалося відновлення динаміки зростання.**

Так, середні ціни на світовому ринку на залізну руду знизилися на 23,3%, нафту – на 10,6%, добрива – на 8,6%, пшеницю – на 5%, кукурудзу – на 4,7%, природний газ – на 3,9%, тоді як на базові метали зросли на 11,8%.

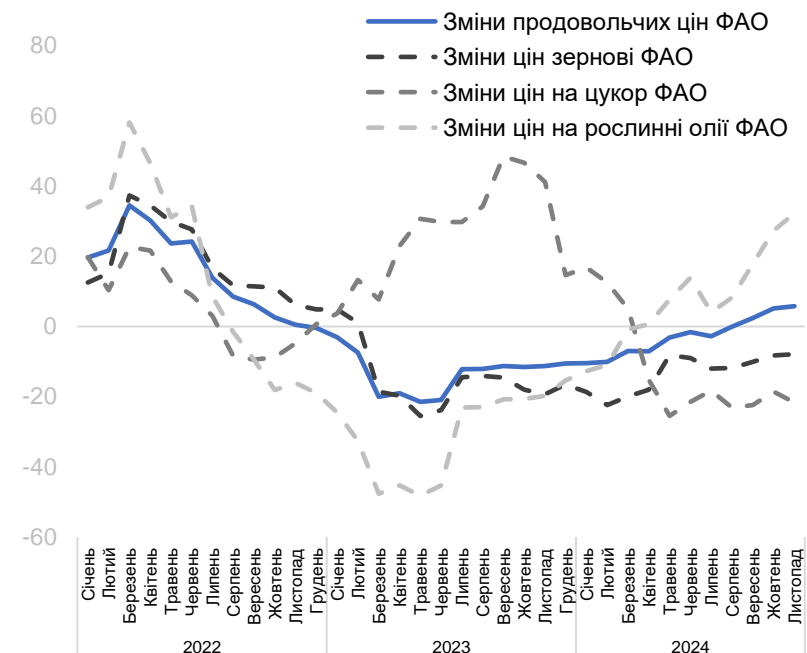
Довідково. Середня ціна на природний газ у країнах Європи в листопаді 2024 року порівняно з листопадом 2023 року скоротилася на 3,9% і становила 394,1 дол.США/тис.м³ (у серпні 2022 року спостерігалася рекордна ціна – 1982,2 дол.США/тис.м³).

Водночас за даними ФАО зростання продовольчих цін останні місяці прискорюється – у листопаді 2024 року порівняно з листопадом 2023 року індекс продовольчих цін збільшився на 5,7% і досяг найвищого значення з квітня 2023 року (у листопаді збільшився на 0,5%, при цьому найбільшим був ріст цін саме на рослинні олії – на 7,5%, а ціни на молочну продукцію і надалі зберігали висхідну тенденцію).

ОСНОВНІ ЦІНИ НА ТОВАРНИХ РИНКАХ НА НАФТУ, ПРИРОДНИЙ ГАЗ, КУКУРУДЗУ, ПШЕНИЦЮ, ДОБРИВА, ЗАЛІЗНУ РУДУ ТА ІНДЕКС СВІТОВИХ ЦІН НА БАЗОВІ МЕТАЛИ (У СЕРЕДНЬОМУ ЗА МІСЯЦЬ)

ЗМІНИ ЦІН НА ПРОДОВОЛЬСТВО (% У РІЧНОМУ ОБЧИСЛЕННІ)

МІНІСТЕРСТВО
ЕКОНОМІКИ
УКРАЇНИ

РОЗДІЛ 4: МІГРАЦІЯ. РИНОК ПРАЦІ

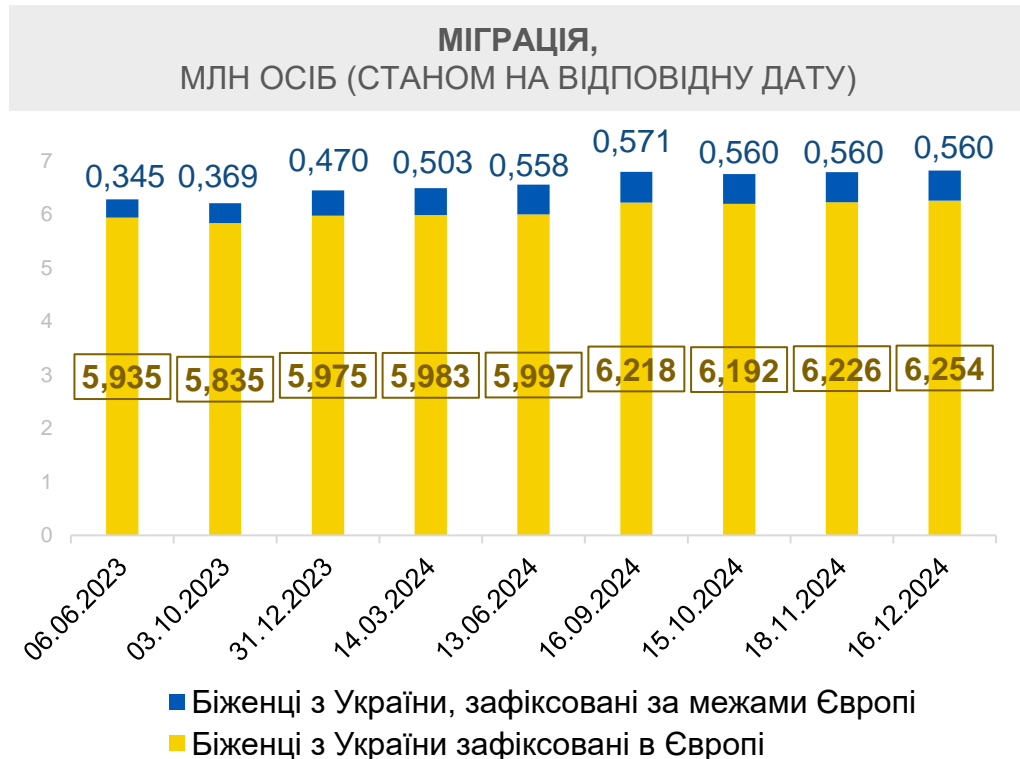
4.1 МІГРАЦІЯ НАСЕЛЕННЯ

Упродовж 2024 року спостерігалася певна стабілізація міграційних процесів.

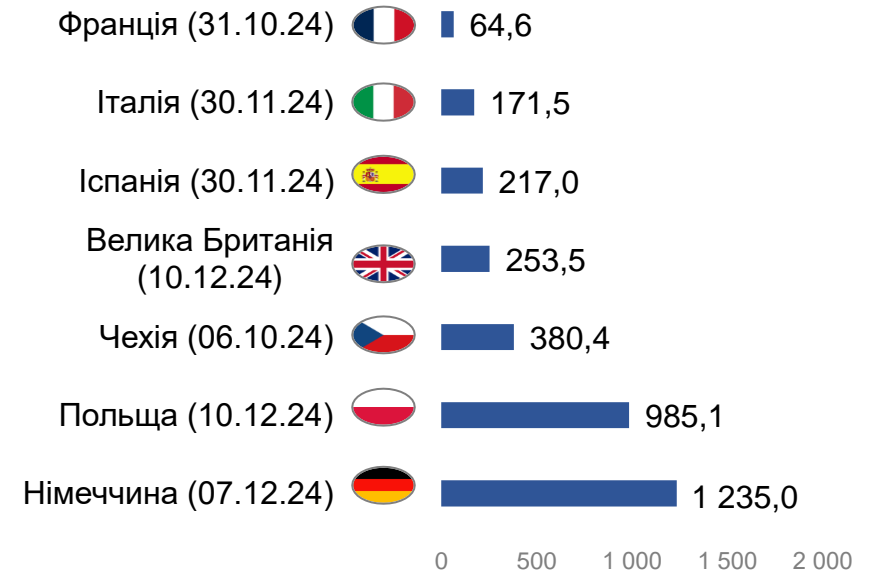
За даними Агентства ООН у справах біженців станом на 16.12.2024 було зафіксовано в усьому світі 6,814 млн біженців з України (6,254 млн біженців зафіксовано в Європі і 0,56 млн біженців за межами Європи) – незначний відток з України порівняно зі станом на 31.12.2023 (близько 0,4 млн осіб) (*графік «Міграція»*).

На основі опитування Агентством ООН у справах біженців в окремих країнах Європи в період між жовтнем 2024 року та груднем 2024 року (3 416 інтерв'ю, 99% респондентів громадяни України, серед них 78% жінок, середній вік респондентів – 44 роки) була отримана така інформація щодо опитуваних мігрантів:

- ✓ віком 18-59 років – 36% жінок, 17% чоловіків;
- ✓ найбільша кількість виїхала в I та II кварталах 2022 року (31% та 14% відповідно);
- ✓ до виїзду з України – 52% працевлаштованих, працевлаштовані в країні перебування – 44%;
- ✓ до виїзду з України – 5% безробітних, безробітні в країні перебування – 15%.

БІЖЕНЦІ З УКРАЇНИ ЗАФІКСОВАНІ В КРАЇНАХ ЄВРОПИ, ТИС. ОСІБ (СТАНОМ НА ВІДПОВІДНУ ДАТУ)

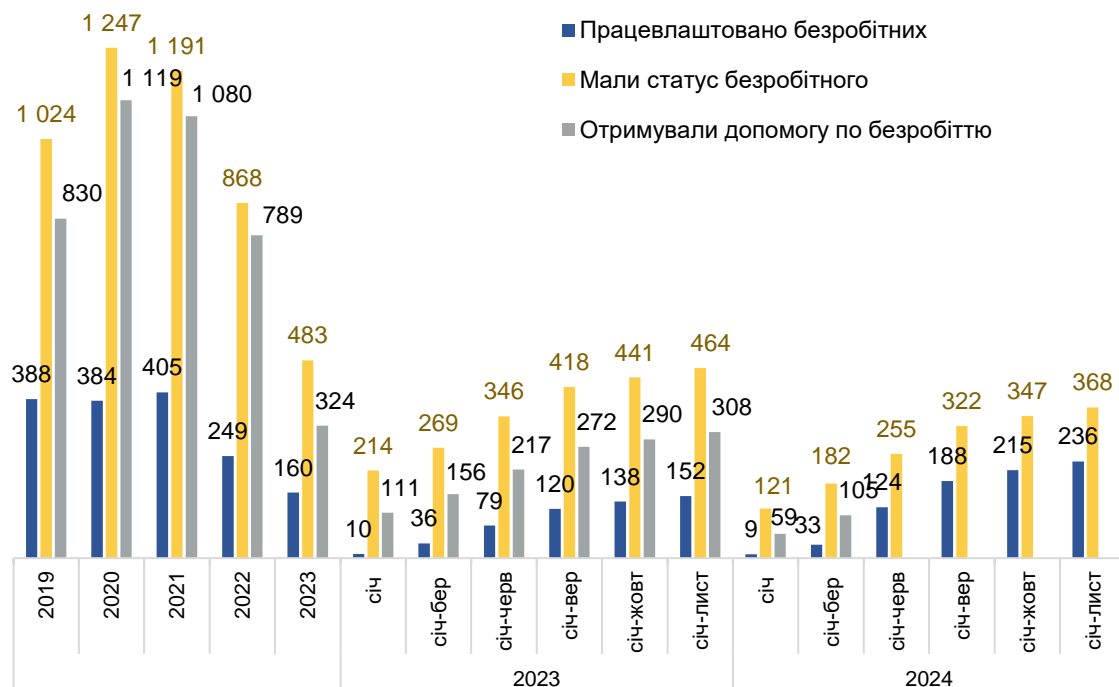
Примітка. В рф зафіксовано 1,2 млн біженців (станом на 31.12.2023), в білорусі – 0,046 млн біженців (станом на 30.11.2024)

4.2 РИНОК ПРАЦІ

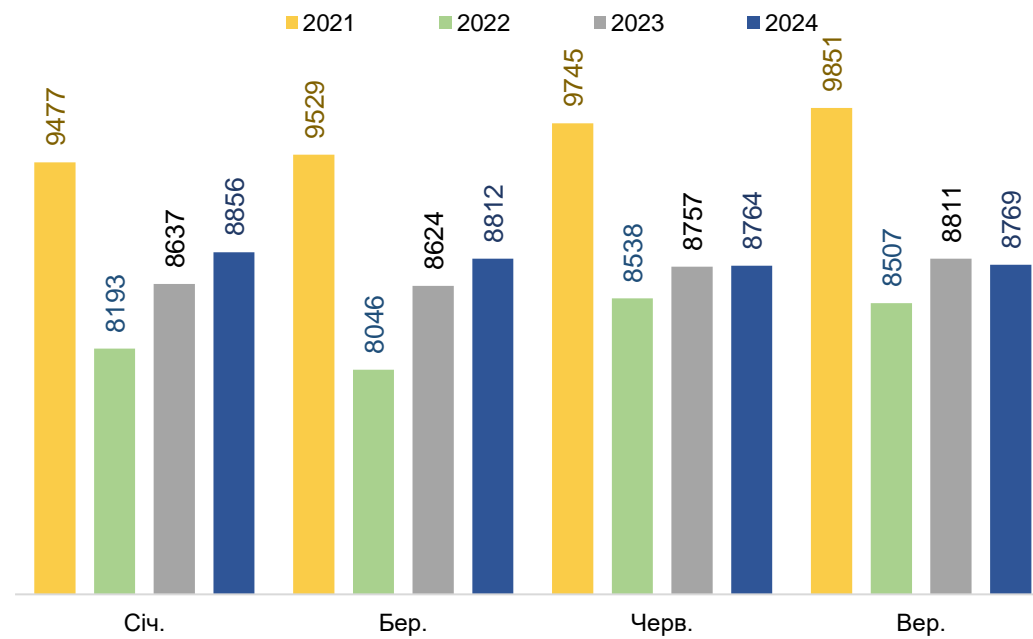
Не дивлячись на пригнічену економічну активність підприємств в умовах воєнного стану, у 2022 – 2024 роках спостерігалось **зменшення кількості зареєстрованих безробітних – упродовж січня-листопада 2024 року** порівняно з відповідним періодом 2023 року **кількість осіб, які мали статус безробітних, скоротилося майже на 100 тис. осіб** (графік «Показники ринку праці»), враховуючи продовження міграційних процесів, мобілізації до лав Збройних Сил України (такі категорії осіб припиняють реєстрацію як безробітні).

Водночас, починаючи з 2023 року, спостерігалось **відновлення кількості застрахованих осіб (найманих працівників)** порівняно з відповідними періодами 2022 року. Але у вересні 2024 року їх кількість на 42 тис. осіб була менша за показники вересня 2023 року, що пов'язано, зокрема, із мобілізацією працівників, а їх кількість у 2024 році так і не досягла рівня відповідного періоду 2021 року до повномасштабного вторгнення РФ на територію України (на 1,1 млн осіб менше вересня 2021 року), що загалом негативно вплинуло на показники ринку праці (графік «Кількість застрахованих осіб (найманих працівників)»).

ПОКАЗНИКИ РИНКУ ПРАЦІ, ТИС. ОСІБ
(ПРОТЯГОМ ПЕРІОДУ)

КІЛЬКІСТЬ ЗАСТРАХОВАНИХ ОСІБ (НАЙМАНИХ ПРАЦІВНИКІВ), ТИС. ОСІБ

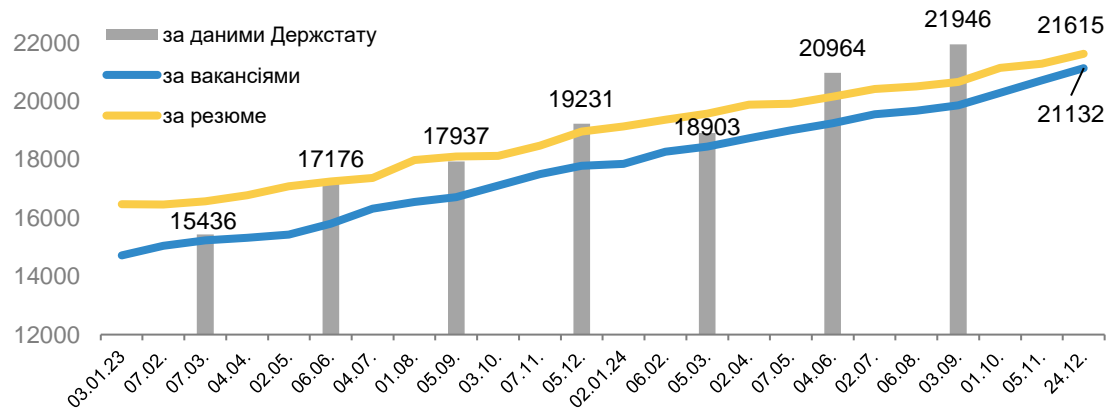
4.3 СЕРЕДНЬОМІСЯЧНА ЗАРОБІТНА ПЛАТА

Тенденція підвищення заробітної плати триває. Так, за останніми даними Держстату за 9 місяців 2024 року середньомісячна заробітна плата штатних працівників склала 20592 грн (на 22,2% більше порівняно з відповідним періодом 2023 року), в III кварталі 2024 року – 21946 грн (зростання на 22,3% відповідно). З огляду на дані сайту <https://www.work.ua> ця тенденція триває і надалі (графік «Середня заробітна плата у 2023-2024 роках»). Найвищими темпами за 9 місяців 2024 року порівняно з відповідним періодом 2023 року зростали зарплати за такими ВЕД: «Інформація та телекомунікації» (на 37,7%), «Будівництво» (на 35,8%), «Надання інших видів послуг» (на 30,7%). Для порівняння – за 9 місяців 2021 року найвищі темпи зростання спостерігались у ВЕД «Тимчасове розміщування й організація харчування» (на 43,5%), «Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги» (на 40,9%), «Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок» (на 34,8%). Водночас **ТОП-3 лідери*** по рівню заробітної плати за ці роки не змінились – це «Інформація та телекомунікації», «Фінансова та страхова діяльність», «Професійна, наукова та технічна діяльність».

Основні чинники впливу на рівень оплати праці:

- ✓ **стимулюючі** – зростання економічної активності, значна кількість людей працездатного населення за кордоном (мігрантів) та в лавах Збройних Сил України, що створює значні структурні дисбаланси на ринку праці й дефіцит кадрів;
- ✓ **стримуючі** – значна затратність виробництва через суттєві перманентні руйнування фондів, енергетичної інфраструктури, дороговартісну логістику.

СЕРЕДНЯ ЗАРОБІТНА ПЛАТА У 2023-2024 РОКАХ (ГРИВЕНЬ)

* Відповідно до методології Держстату середня заробітна плата обраховується без врахування грошового забезпечення військовослужбовців.

** Інформація сформована на основі фактично поданих підприємствами звітів та проведених дооцінок показників. Дані можуть бути уточнені.

Джерело: Держстат, <https://www.work.ua> за вакансіями та резюме

СЕРЕДНЬОМІСЯЧНА ЗАРОБІТНА ПЛАТА ШТАТНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗА ВИДАМИ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗА 9 МІСЯЦІВ 2023 ТА 2024 РОКІВ (ГРИВЕНЬ)**

